

Sametingets plenum

Møtebok 2/98

Tid: 26. - 29. mai 1998

Sted: Rica hotell i Kirkenes

- Sak 15/98 Konstituering
 - navneopprop, permisjoner, innkalte vararepresentanter
 - godkjenning av innkalling og saksliste
- Sak 16/98 Sametingets forretningsorden
- Sak 17/98 Sametingsrådets beretning om virksomheten
- Sak 18/98 Spørsmål til Sametingsrådet i hht. forretningsorden § 26
- Sak 19/98 Kunngjøring av nye saker
- Sak 20/98 Markering av tusenårsskiftet i Norge - Samisk tusenårssted
- Sak 21/98 Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder - Rullering
- Sak 22/98 Reindrifststyrets årsmelding for 1996 - 1997
- Sak 23/98 Reindrifstavtalen 1998 - 1999
- Sak 24/98 Omstillingsprogrammet for Indre-Finnmark - Videreføring

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
26. mai kl. 09.00 - 12.00	15/98	3-5
	16/98	6-8
	17/98	9-10
26. mai kl. 15.00 - 18.00	18/98	11-18
	19/98	19-23
27. mai kl. 09.00 - 12.10	20/98	24-28
	21/98	29-45
28. mai kl. 09.00 - 12.00	22/98	46-53
	23/98	54-66
28. mai kl. 15.00 - 18.00	24/98	67-71
29. mai kl. 09.00 - 12.00	21/98 forts.	

Sign: SS / EKN

Sak 15/98 Konstituering

Saken påbegynt 26. mai 1998 kl. 09.00.

Representanter

Følgende representanter var tilstede ved konstitueringen:

1. Berit Ranveig Nilssen
2. Magnhild Mathisen
3. Sissel Sildnes vararepresentant for Olav M. Dikkanen
4. Steinar Pedersen
5. Kirstin Biti Johansen vararepresentant for Marie Therese N. Aslaksen
6. Nils Henrik Måsø
7. Ragnhild Nystad
8. Egil Olli
9. John Henrik Eira tok sete kl. 09.30
10. Klemet Erland Hætta vararepresentant for Ole Henrik Magga
11. Per A. Bæhr
12. Isak M. O. Hætta
13. Sverre Andersen vararepresentant for Josef Vedhugnes
14. Peder Mathisen
15. Geir Liland
16. Willy Olsen
17. Randi Solli Pedersen
18. Eva Josefsen
19. Geir Tommy Pedersen
20. Willy Ørnebakk tok sete kl. 09.35
21. Tor Nilsen
22. Sven Roald Nystø
23. Margreta Påve Kristiansen
24. Randi Skum
25. Asbjørg Skåden
26. Ove Johnsen
27. Arvid Skjellhaug
28. Per Solli
29. Magne A. S. Huvva
30. Roger Pedersen
31. Ing-Lill Pavall
32. Amund Eriksen
33. Nils O. Nilsen
34. Jarle Jonassen
35. Jonhild Jåma vararepresentant for Einar Lifjell
36. Leif Elsvatn
37. Jørn Are Gaski vararepresentant for Birger Nymo
38. Johan Mikkel Sara
39. Laila Gunilla Wilks

Sign: SS / EKN

Innvilgede permisjoner

Representant nr. 3 Olav Magnar Dikkanen innvilget permisjon 26. - 29. mai 1998.

Representant nr. 5 Marie Therese N. Aslaksen innvilget permisjon 26. mai 1998 kl. 09.00 - 12.00 og 27. mai 1998 kl. 09.00 - 12.00.

Representant nr. 8 Egil Olli innvilget permisjon 28. - 29. mai 1998.

Representant nr. 10 Ole Henrik Magga innvilget permisjon 26. - 29. mai 1998.

Representant nr. 10 Klemet Erland Hætta innvilget permisjon 27. mai 1998 kl. 09.00 - 12.00.

Representant nr. 13 Josef Vedhugnes innvilget permisjon 26. mai 1998.

Representant nr. 14 Peder Mathisen innvilget permisjon 28. - 29. mai 1998.

Representant nr. 19 Geir Tommy Pedersen innvilget permisjon 29. mai 1998.

Representant nr. 22 Sven-Roald Nystø innvilget permisjon 28. - 29. mai 1998.

Representant nr. 35 Einar Lifjell innvilget permisjon 26. - 29. mai 1998.

Representant nr. 37 Birger Nymo innvilget permisjon 26. - 29. mai 1998.

Representant nr. 38 Johan Mikkel Sara innvilget permisjon 29. mai 1998.

Vararepresentanter

Sissel Sildnes møtte for representant nr. 3 Olav Magnar Dikkanen.

Kirstin Biti Johansen møtte for representant nr. 5 Marie Therese N. Aslaksen 26. mai kl. 09.00 - 27. mai kl. 12.00.

Berit Alette Utsi Eira møtte for representant nr. 8 Egil Olli.

Klemet Erland Hætta møtte for representant nr. 10 Ole Henrik Magga.

Sverre Andersen møtte for representant nr. 13 Josef Vedhugnes.

Inger Masternes møtte for representant nr. 14 Peder Mathisen.

Arne Mortensen møtte for representant nr. 22 Sven-Roald Nystø.

Jonhild Jåma møtte for representant nr. 35 Einar Lifjell.

Jørn Are Gaski møtte for representant nr. 37 Birger Nymo.

Sign: SS / EKN

I. Dokumenter

- Møteinnkalling av 29.04.98 med innstilling til saksliste

II. Innleverte forslag**Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:**

Innkalling av 29.04.98 med saksliste godkjennes.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

1. Godkjenning av innkalling
Innkallingen av 29.04.98 ble enstemmig godkjent.
2. Godkjenning av saksliste
Sakslisten som fulgte innkallingen ble enstemmig godkjent.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Johan Mikkil Sara, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Innkalling av 29.04.98 med saksliste ble enstemmig godkjent.

Saken ble avsluttet 26. mai 1998 kl. 09.15.

Sign: SS / EKN

Sak 16/98 Sametingets forretningsorden

Saken påbegynt 26. mai 1998 kl. 09.15.

I. Dokumenter

- Utskrift av sak 2/98 Sametingets forretningsorden
- Utskrift av sak 12/98 Kontrollkomite
- Sametingets forretningsorden, fastsatt 24. februar 1998

II. Innleverte forslag

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Møtelederskapet legger frem følgende forslag til endringer i Sametingets forretningsorden:

Ny overskrift på kap. 2:

KAPITTEL 2 VALG AV MØTELEDERSKAP, SAMETINGSRÅD, VALGKOMITE OG KONTROLLKOMITE

Ny § 15:

§ 15 Kontrollkomite

Etter valg av nytt Sametingsråd velges av og blant Sametingets representanter en kontrollkomite bestående av 3 medlemmer med personlige varamedlemmer. Lederen og nestelederen velges fra opposisjonen.

Sametinget kan fastsette nærmere regler for kontrollkomiteen.

Ny § 24:

§ 24 Om debattene

Debattene bør ikke ha lengere varighet enn det som er vedtatt i tdsplan iht § 17.

Ved innledning av debatten kan Sametinget, etter forslag fra møtelederskapet, vedta å begrense taletiden, samt å fordele taletiden mellom gruppene. Taletiden fordeles forholdsmessig etter de forskjellige gruppers størrelse, dog slik at grupper med få representanter får mer taletid enn det de forholdsmessige skulle ha fått.

Dersom gruppene på forhånd har levert møtelederskapet en liste over representanter som ønsker å delta i debatten, kan møtelederskapet på dette grunnlag, sette opp liste over rekkefølgen av talene. En taler fra hver gruppe skal stå øverst på talemisten.

Nytt tillegg til § 25:

Viser det seg nødvendig under debatten kan taletiden begrenses dersom Sametinget gir sitt samtykke.

Sign: SS / EKN

Forslag 1, representant Eva Josefsen, NSR's sametingsgruppe:

Endringene trer i kraft fra og med plenum i september 1998.

Forslag 2, representant Willy Ørnebakk, AP's sametingsgruppe:

Endret paragraf 24, andre avsnitt:

Som hovedregel fordeles taletiden forholdsmessig etter de forskjellige gruppernes størrelse, dog slik at grupper med få representanter får mer taletid enn det de forholdsmessig skulle ha fått. Møtelederskapet fordeler taletiden på de enkelte gruppene.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 2 ble satt opp mot Møtelederskapet innstilling § 24, 2. ledd. Forslag 2 falt med 14 stemmer. Møtelederskapets innstilling ble vedtatt med 25 stemmer.
2. Møtelederskapets innstilling forøvrig ble enstemmig vedtatt.
3. Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Johan Mikkel Sara, saksordfører	
2.	Egil Olli	
3.	Eva Josefsen	
4.	Willy Olsen	
5.	Roger Pedersen	
6.	Willy Olsen	
7.	Johan Mikkel Sara	
	Willy Olsen (til forr.orden)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Ny overskrift på kap. 2:

**KAPITTEL 2 VALG AV MØTELEDERSKAP, SAMETINGSRÅD,
VALGKOMITE OG KONTROLLKOMITE**

Ny §15:

§ 15 Kontrollkomite

Sign: SS / EKN

Etter valg av nytt Sametingsråd velges av og blant Sametingets representanter en kontrollkomite bestående av 3 medlemmer med personlige varamedlemmer. Lederen og nestelederen velges fra opposisjonen.

Sametinget kan fastsette nærmere regler for kontrollkomiteen.

Ny § 24:

§ 24 Om debattene

Debattene bør ikke ha lengere varighet enn det som er vedtatt i tidsplan iht § 17.

Ved innledning av debatten kan Sametinget, etter forslag fra møtelederskapet, vedta å begrense taletiden, samt å fordele taletiden mellom gruppene. Taletiden fordeles forholdsmessig etter de forskjellige gruppers størrelse, dog slik at grupper med få representanter får mer taletid enn det de forholdsmessige skulle ha fått.

Dersom gruppene på forhånd har levert møtelederskapet en liste over representanter som ønsker å delta i debatten, kan møtelederskapet på dette grunnlag, sette opp liste over rekkefølgen av talene. En taler fra hver gruppe skal stå øverst på talelisten.

Nytt tillegg til § 25:

Viser det seg nødvendig under debatten kan taletiden begrenses dersom Sametinget gir sitt samtykke.

Endringene trer i kraft fra og med plenum i september 1998.

Saken avsluttet 26. mai 1998 kl. 09.45.

Sign: SS / EKN

Sak 17/98 Sametingets beretning om virksomheten

Saken påbegynt 26. mai 1998 kl. 09.45.

I. Dokumenter

- Sametingsrådets beretning om virksomheten

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametingsrådets beretning tas til etterretning.

Forslag 1, representant Willy Olsen, AP's sametingsgruppe:

Sametinget legger til grunn at det er viktig å gjenspeile bredden i Sametinget. Likeledes er gjensidig informasjon, et felles informasjonsgrunnlag, mellom de ulike ledd i Sametinget, av sentral verdi for tingets funksjon som et organ for hele den samiske befolkning.

Sametinget vil derfor be Rådet om å utarbeide forslag til prinsipper for utvidelse av den nåværende praksis når det gjelder representasjon - med sikte på en bedre spredning.

Forslag 2, representant Magnhild Mathisen, AP's sametingsgruppe:

Merknad / protokolltilførsel pkt. 2.3:

Arbeiderpartiets gruppe er prinsipielt mot kontantstøtte, da faren for svekking av det samiske barnehagetilbudet er til stede.

Arbeiderpartiets gruppe vil videre bemerke at man finner Sametingsrådets holdning til kontantstøtteordningen nesten underlig. Det virker helt urimelig og konfliktskapende, at rådet går inn for at man på samisk side både skal få kontantstøtte og barnehageplass samtidig.

Forslag 3, representant Willy Olsen, AP's sametingsgruppe:

Merknad:

Arbeiderpartiets sametingsgruppe merker seg at Sametingets årsmelding 1997 er blitt trykt siden plenumsmøtet i februar.

Gruppen vil stadig fremheve at omverdenen ikke får det rette bildet av hva som har skjedd i Sametinget, når mindretallsmerknadene ikke følger årsmeldingen.

Arbeiderpartiets gruppe vil følge opp dette ved de anledninger som måtte gis.

Forslag 4, representant Willy Olsen, AP's sametingsgruppe:

Merknad / tilførsel, pkt. 2.4 Helse- og sosialsaker:

Arbeiderpartiets gruppe vil bemerke at i en situasjon hvor feltet helse- og sosialsaker er under utredning og utvikling, er det meget viktig at alle aktørene - departement, Sametinget, kommuner og fylkeskommuner, vet om hverandre. Koordinering av stikkordet.

Man ber derfor om at Sametingsrådet gjør sitt til at en slik koordinering finner sted. Dette gjelder også internt i Sametinget. Referansegruppen som arbeider med disse sakene, bør derfor knyttes klarere opp mot gruppene i Sametinget.

Sign: SS / EKN

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 2 - 4 oversendes Sametingsrådet som merknad til rådets beretning.
2. Forslag 1 ble forkastet med 21 stemmer.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Nils Henrik Måsø	
3.	Willy Olsen	Geir Tommy Pedersen Willy Olsen
4.	Nils O. Nilsen	
5.	Magnhild Mathisen	
6.	Geir Tommy Pedersen	Steinar Pedersen Willy Olsen Geir Tommy Pedersen
	Asbjørg Skåden (til forr.orden)	
7.	Amund Eriksen	
8.	Ragnhild Nystad	
9.	Willy Ørnebakk	
10.	Roger Pedersen	
11.	John Henrik Eira	
12.	Asbjørg Skåden	
13.	Per Solli	
14.	Eva Josefsen	
15.	Steinar Pedersen	
16.	Kirstin Biti Johansen	
17.	Ragnhild L. Nystad	
18.	Ing-Lill Pavall	
19.	Berit Ranveig Nilssen	
20.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametingsrådets beretning med merknader tas til etterretning.

Saken avsluttet 26. mai 1998 kl. 15.50.

Sign: *SS* / *EKN*

Sak 18/98 Spørsmål til Sametingsrådet i hht. forretningsorden § 26

Saken påbegynt 26. mai 1998 kl. 15.50.

I. Dokumenter

- Spørsmål fra representant Steinar Pedersen, AP's sametingsgruppe, innkommet 18.05.98
- Spørsmål fra representant Per Solli, AP's sametingsgruppe, innkommet 18.05.98
- Spørsmål fra representant Roger Pedersen, SVF's sametingsgruppe, innkommet 18.05.98
- Spørsmål fra representant Amund Eriksen, Den frie gruppa, innkommet 18.05.98
- Spørsmål fra representant Willy Olsen, AP's sametingsgruppe, innkommet 18.05.98
- Spørsmål fra representant Amund Eriksen, Den frie gruppa, innkommet 18.05.98

II. Innleverte spørsmål, svar og eventuelle forslag

Spørsmål fra representant Steinar Pedersen, AP's sametingsgruppe:

RETTFERDIGHET FOR KOMBINASJONSUTØVERE

Under behandlingen av sak 07/98 Årsmelding for underliggende råd 1997 - Merknader, påpekte Arbeiderpartiets gruppe det urettferdige i at kombinasjonsutøvere - et stykke ut i 1997, fikk beskjed om at det var retningslinjer vedtatt i 1996, som skulle gjelde for hele 1996. Disse reglene fikk med andre ord tilbakevirkende kraft.

Mange som trodde at de falt innenfor reglene for den driftsstøtteordningen som egentlig skulle gjelde for inntektsåret 1996, ble stilt overfor en helt ny situasjon. I praksis ble de avskåret fra å søke. Dette kan Sametinget vanskelig leve med.

I en felles henvendelse fra APs, SPs og SVFs grupper til Sametingsrådet 27.02.98, bad man også om at Sametingsrådet vurderer saken. I brevet ble det likeledes pekt på at de som ble rammet bør få anledning til å søke for 1996, etter det regelverket som skulle gjelde.

I forbindelse med vår merknad i sak 7/98, uttalte to representanter for Sametingsrådet at man ville se nærmere på det inntrufne. Derfor er det nå grunn til å spørre om hvilket resultat rådet har kommet til, eller helt konkret:

Hvilke tiltak vil man gjennomføre, for å yte rettferdighet til de kombinasjonsnæringsutøverne som i 1996 ble rammet av et regelverk med tilbakevendende kraft?

Sametingsrådets svar:

Arbeiderpartiets, Senterpartiets og Samenes Valgforbunds sametingsgrupper fremmet i brev av 27.02.98 stort sett identiske spørsmål som det representanten Steinar Pedersen fremmer i fax av 18.05.98.

Sametingsrådet har i brev av 19.03.98 til Samisk næringsråd bedt om en drøfting av de problemstillinger som er nevnt i brev av 27.02.98. Samisk næringsråds svar foreligger i brev av 24.03.98, som følger vedlagt. Det vises til vedlagte svar.

Driftstilskudd over ordningen med støtte til næringskombinasjoner, tildeles på bakgrunn av dokumentasjon fra året før. Det betyr at inntektsåret 1996 skal legges til grunn ved søknad om driftstilskudd for 1997. De nye retningslinjene ble vedtatt 26.09.96, og trådte i kraft 01.01.97. På denne måten fikk riktignok ikke fremtidige søkere anledning til å tilpasse seg regelverket

Sign: SS / EKN

mht til inntekter gjennom hele inntektsåret 1996. På den annen side kunne ordningen også ha falt bort under budsjettbehandlingen. Det har derfor, fra Sametingets side, vært en klar forutsetning at støttemottaker må være i stand til å betjene omkostningene ved kombinasjonsdrift ved bortfall av støtteordningen. Retningslinjene er heller ikke utarbeidet for at søkere skal kunne tilpasse seg retningslinjene, men retningslinjene er utarbeidet for at disse skal kunne nå et utvalg av søkere.

Støtte til næringskombinasjoner er en ordning som er avhengig av årlige bevilgninger. Fallér bevilgningen bort har man ikke rett til støtte. Dette i likhet med en rekke øvrige statlige støtteordninger. Til slike støtteordninger er det avsatt årlige bevilgninger som ikke skal overskrides. Av likhetshensyn må man derfor etablere ordninger slik at alle som søker og som omfattes av retningslinjene, oppnår støtte. Dette for at de siste i søknadbunken ikke faller ut pga. mangel på midler. For at dette ikke skal skje må man på forhånd analysere ordningen, der forventet søknadsmasse, bevilgninger og støtteordninger samkjøres. Dette gjøres årlig for en rekke statlige støtteordninger.

En kan derfor ikke hevde at reglene har tilbakevirkende kraft, selv om en endrer noen av forutsetningene med hensyn til f.eks. inntekter. Det vanlige er at retningslinjene på søknadstidspunktet legges til grunn.

Til eksempel kan en vise til at selv for rettighetsordninger, som f.eks. folketrygdloven, har man opplevd at regelverket endres slik at grupper som har regnet med at de skulle oppnå støtte faller ut. Dette er blant annet gjort med arbeidsledighetstrygd der kravet til inntekt for å oppnå trygd ble økt fra 0,75 av folketrygdens grunnbeløp til 1,25 av folketrygdens grunnbeløp. Disse endringene ble gjort 28. juni 1996 med ikrafttreden 1. januar 1997. Det betyr at de som i 1996 regnet med at de ville oppnå arbeidsledighetstrygd med 0,75 av folketrygdens grunnbeløp, måtte forholde seg til endringen gitt midt i året. Disse hadde heller ikke anledning til å tilpasse seg regelverket.

Da Sametingsrådet ikke kan konstatere at reglene har hatt tilbakevirkende kraft, vil det ikke bli foretatt noe for dem som har falt ut av støtteordningen i 1997. Det vil imidlertid bli foretatt en evaluering av ordningen slik at ordningen i større grad treffer den målgruppe ordningen er beregnet for.

Vedlegg: Brev av 24.03.98 fra Samisk næringsråd

Spørsmål fra representant Per Solli, AP's sametingsgruppe:

MULIG ULOVLIG INNFØRING AV REIN FRA REINBEITEDISTRIKT I FINNMARK TIL ET REINBEITEDISTRIKT PÅ SENJA I TROMS

En er kjent med at det er flyttet rein fra et reinbeitedistrikt på Magerøya i Finnmark til et reinbeitedistrikt på Senja i Troms. Flyttingen er gjort til tross for avslag både i Områdestyret for Troms og i Reindrifststyret. Det er å betrakte som en muligens ulovlig flytting av en driftsenhet til annet område, her et annet fylke. Slike handlinger er ikke bare ulovlige, men det skader samenes omdømme generelt og samesaken spesielt.

Mitt spørsmål til Sametingsrådet er: Hva vil Sametingsrådet gjøre for å rydde opp i forholdene som har oppstått på Senja, og for å forhindre at slikt kan skje igjen?

Sametingsrådet svar:

Sametingsrådet har vært i kontakt med reindrifstforvaltningen i forbindelse med representanten Sollis spørsmål om en påstått muligens ulovlig flytting av rein fra Magerøya i Finnmark til et reinbeitedistrikt på Senja i Troms.

Sign: SS / EKN

Slik saken står i dag er spørsmålet om lovligheten av denne flyttingen fortsatt til vurdering i reindriftens styrende organer. Så langt Sametingsrådet har fått opplyst har saken sitt utspring i at vedkommende som nå har flyttet har søkt, og fått avslag på sin søknad om driftsenhet på Senja. Dette avslaget ble gjort i 1997. Videre har vi fått opplyst at den som nå har flyttet inngår i en godkjent driftsenhet på Senja.

Sametingsrådet forstår det slik at det er vanlig praksis å betrakte samboere på lik linje med ektefeller i andre reindriftssaker. Innenfor en godkjent driftsenhet er det dermed tillatt for bl.a samboere å ha med seg egne rein og drive reindrift i en og samme etablerte driftsenhet så lenge det fastsatte øvre reintall ikke overskrides.

Når det gjelder den konkrete saken, mener Sametingsrådet at dette er en sak som bør behandles i reindriftens styringsorganer i henhold til gjeldende lovverk og tidligere praksis.

Avslutningsvis vil rådet vise til St.prp. nr. 49 (1997-98) Reindriftsavtalen, pkt. 8.3. Her har Regjeringen gått inn for å nedsette et utvalg med mandat å gjennomgå reindriftsloven, med sikte på å revidere de bestemmelser som bl.a gjelder regulering av de interne forhold i reindriften. Generelt anser rådet at spørsmål som omhandler samboeres rettigheter i reindriften, er noe som bør vurderes av dette lovutvalget.

Forøvrig har Sametingsrådet ingen ambisjoner om å forhindre at unge i reindriften finner hverandre og etablerer felles reindrift.

Spørsmål fra representant Roger Pedersen, SVFs sametingsgruppe:

Sametinget vedtok i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus. I planen ble det satt opp ei prioriteringsliste over kultursentre som skulle bygges. Imidlertid heter det i vedtaket: *Før Sametinget kan tilrå at flere nye utbyggingsplaner realiseres må flere av de nåværende samiske kultursentrene sikres bedre driftsfinansiering.* Dette gjelder både Saemien Sijte i Snåsa, Sijti Jarne i Hattfjelldal og Várjjat Sámi Musea i Nesseby.

Vi er gjennom media gjort kjent med at Sametinget jobber for å sikre finansiering av Ája i Kåfjord, Østsamisk museum i Neiden og et kultursenter i Skånland/Evenes.

I avisa Nordlys, lørdag 25.04.98, står det at: *Staten ikke kan påta seg å bygge nye samiske kulturbygg. Det mener Kulturdepartementet og avviser Sametingets plan for samiske kulturbygg og kulturinstitusjoner.* I samme artikkel siteres konsulent Roger Kalstad som sier at *Sametinget mener at staten skal betale 100 prosent av utgiftene til nasjonale samiske kulturbygg, og er derfor på linje med Kåfjord kommunestyre, som mener at Ája skal være et nasjonalt samisk kultursenter for sjøsamisk kultur.*

Følgende spørsmål ønsker vi svar på:

1. Sametingsrådet jobber for å sikre utbygging av flere samiske kultursentre, som Ája, Østsamisk museum og et kultursenter i Skånland/Evenes. Har Sametingsrådet nå fått helt klare lovnader fra staten på at de eksisterende samiske institusjoner nå får tilfredsstillende driftsstøtteordninger før man begynner å jobbe for å finansiere nye bygg?
2. Har Sametingsrådet endret prioriteringsliste i samlet plan for samiske kulturbygg, siden man gjennom media ser at enkelte kulturbyggeprosjekt snakker om byggestart allerede neste år, som står lengre ned på prioriteringslista enn andre der man ikke hører noe om?
3. Hvilke tidsaspekter regner Sametingsrådet med at man har på utbygging av eventuelle nye kulturbygg?
4. Er det sannsynlig, utifra de signaler som er fremkommet i sametingspresidentens samtaler med statsministeren og andre statsråder, at man fra statens side vil ha to sjøsamiske kultursentre, nemlig Ája og Várjjat Sámi Musea?

Sign:SS...../EKJ.....

5. Vil en etablering av Ája som et sjøsamisk kultursenter på noen som helst måte føre til at Várjjat Sámi Musea ikke oppnår status som et nasjonalt sjøsamisk senter og at de dermed kan risikere å ikke oppnå statlig driftsstøtte, slik det er forutsatt i samlet plan for samiske kulturhus?

Sametingsrådets svar:

Sametingetsrådet vil innledningsvis gjenta det rådet svarte representant Roger Pedersen på forrige plenums møte i samme sak (spørsmål til Sametingsrådet) ang. samiske kultursentra og finansiering; Sametingsrådet forholder seg til tingets vedtak i sak 23/96 inntill annet besluttet av plenum. Rådet gjorde da tinget oppmerksom på at Regjeringen ved Kulturdepartementet ikke har fulgt opp Sametingets forslag til funksjonfordeling m.h.t. finansiering av driften av samiske kulturinstitusjoner og -sentra, og dermed heller ikke tingets forslag til nasjonale samiske kulturinstitusjoner/sentra. I statsbudsjettet eksisterer det kun to nasjonale samiske kulturinstitusjoner: Beavvváš Sámi Teáhter og Sámiid Vuorká-Dávvirat.

Sametingsrådet har søkt et bredt samarbeid for å forhindre at Stortinget tok standpunkt til samiske kulturhus i behandlingen av Stortingsmeldingene om norsk samepolitikk i år, men har heller be Kulturdepartementet om å vurdere Sametingets forslag på nytt. Sametingspresidenten og fylkesordførerne i de fire nordligste fylkene har bl.a skrevet brev til kommunalkomiteen 31. mars 1998 om dette. Kommunalkomiteen har imidlertid i sin innstilling (nr. 145) ikke fulgt oppfordringen, og har i hovedsak gitt aksept til Regjeringens syn på samiske kulturhus.

Sametingsrådet har tidligere nevnt at rådet vil igangsette en rullering av samlet plan for samiske kulturhus. I denne rulleringen må tingets ambisjoner sees i sammenheng med det som er realistisk å få gjennomført av samiske kulturhus. I rulleringen må det både foretas en funksjons- og rollefordeling mellom eksisterende og planlagte kulturhusprosjekter. Sametingsrådet ønsker at sametingssystemet skal godkjenne nye kulturhusprosjekter, til og med romprogrammene. Rådets inntrykk er at altfor mange har for store ambisjoner både i forhold til oppgaver og fremtidige leietakere. Sametingsrådet ser det som tingets oppgave å gjøre prosjektene mer realistiske, og dermed også kunne sikre driftsfinansiering for eksisterende og fremtidige kultursentra.

Sametingsrådet arbeider dermed med å sikre driftsfinansiering til samiske kultursentre/institusjoner. Rådet arbeider samtidig med å realisere prioriteringslisten vedrørende utbygging av eksisterende og nye samiske kultursentra/institusjoner, som vedtatt i sak 23/96.

Sametingsrådet arbeider i forhold til dette vedtaket, både m.h.t at driftsfinansieringen først og fremst må sikres til eksisterende bygg og dernest at de øverst prioriterte på utbygging/nybygging kommer igang.

Når det gjelder tilbakemelding fra sentrale myndigheter på at eksisterende samiske kultursentra/institusjoner først og fremst skal sikres driftsfinansiering, viser vi til det som står i St meld nr 41 (1996-97) og til Innst nr 145. Dvs. at Sametingets målsetting støttes både av Regjering og Storting. Imidlertid vil ikke Regjeringen akseptere Sametingets definisjoner og status på samiske kulturinstitusjoner/sentra, og dette forårsaker lite resultater i forhold til driftsfinansiering av dagens samiske kulturhus.

Sametingsrådet ser det som realistisk og nødvendig å ha flere sjøsamiske kultursentra, jf. rådets inntilling i sak 21/98 Handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder - Rullering. Rådet mener at kultursentra i disse områdene er spesielt viktig i arbeidet med å bevare, utvikle og revitalisere samisk kultur og språk. Sametingsrådet har søkt bredt samarbeid for å realisere tingets målsetting om å sikre driftsgrunnlaget og skape nye arenaer for samisk kultur, både gjennom Regjeringens Nord-Norge utvalg og Landsdelsutvalget. Som sagt, så vil rådet i den bebudede rulleringen av kulturhusplanen vurdere de ulike nåværende status,

Sign: SS / EKN

definisjoner, rolle- og oppgavefordeling i alle samiske kulturinstitusjoner/sentra, inkl. de sjøsamiske.

Når det gjelder tidsaspektet for bygging av nye samiske kulturbygg fra plan til bygg, avhenger det både av prosjektets prioritet i Sametinget, prosjektets realisme, driftsgrunnlaget for eksisterende bygg m.v. Mao. er det vanskelig å anslå tidsaspektet. Det er imidlertid ganske klart at prosjekter som ikke er høyt på tingets prioriteringsliste, nødvendigvis må belage seg på en realiseringsperiode på minst 10 år.

Vedlegg: Brev av 31.03.96 til Stortingets kommunalkomite

Spørsmål fra representant Amund Eriksen, Frie gruppa:

Med tillatelse fra den berørte part vedlegges kopi av brev som dannet utgangspunkt for en sak som har vakt stor oppmerksomhet i media i vårt område. Saken omhandler rasisme på idrettsbanen. Denne konkrete saken er anket inn for fotballforbundet, siden «straffen» for de omtalte forhold kun ble en advarsel til Langnes IL.

Jeg ønsker at Sametingsrådet på generelt grunnlag kan ta opp problematikken med idrettsforbundet for å se på om regelverket kan forbedres, og om holdningsarbeidet kan bedres. Dette for å forebygge rasisme på idrettsbanen.

Mitt spørsmål er om Sametingsrådet vil følge opp problematikken, og i tilfelle hva rådet konkret vil gjøre i den forbindelse?

Sametingsrådets svar:

Sametingsrådet er gjennom kopi av brevet representanten Amund Eriksen viser til, samt eksemplere fra media i andre distrikter, blitt oppmerksom på flere tilfeller av rasistiske forhold på idrettsbanen.

Sametingsrådet ser alvorlig på at slike holdninger som det her vises til fremdeles er et problem. Rådet vil derfor ta kontakt med Norges idrettsforbund for å undersøke hva forbundet eventuelt har gjort i forhold til idrett og rasisme, og hvilke planer de har vedrørende dette i framtiden.

Sametingsrådet vil også vise til at Stortinget har gitt sin tilslutning til at det opprettes en prøveordning med et senter som skal overvåke situasjonen m.h.t. rasisme og diskriminering. Ovennevnte sak er en slik sak som kan oversendes dette senteret når det kommer i drift.

Spørsmål fra representant Willy Olsen, AP's sametingsgruppe:

Media og enkelte politikere har den senere tid med styrke hevdet at EØS-reglene setter hindringer eller begrenser myndighetenes bruk av distriktpolitiske virkemidler i Finnmark og Nord-Troms. Dersom dette skulle medføre riktighet vil det utvilsomt bli et dramatisk tilbakeskritt i mange års distriktpolitisk arbeid i virkemiddelområdet.

Med bakgrunn i ovenforstående stille slikt spørsmål til Sametingsrådet:

Vil Sametingsrådet uten videre akseptere det som hevdes om at EØS-regelverket svekker muligheter for bruk av distriktpolitiske virkemidler for Finnmark og Nord-Troms, og hva vil rådet gjøre for å bringe større klarhet i virkningene for særlig de samiske interessene innen virkemiddelområdet?

Sametingsrådets svar:

Sametingsrådet viser til at virkeområdet for de distriktpolitiske virkemidlene er delt inn i tre ulike soner A, B og C. Finnmark og Nord-Troms har hørt til sone A som var godkjent med maksimal støttesats 50%. I forbindelse med omstillingsprogrammet for indre Finnmark har

Sign:SS...../.....EKN.....

ESA, som er overvåkningsorganet for EØS-avtalen, godkjent en støttesats på inntil 60% støtte til investeringsprosjekter og 75% til bedriftsutviklingstiltak i omstillingskommunene Kautokeino, Karasjok, Tana og Porsanger. Dette ble gjort gjeldende fra høsten 1994 og godkjennelsen varer ut 1998 (jf. St.meld. nr 41 (1996-97) punkt 15.10 s.85).

I sin regional- og distriktpolitiske redegjørelse til Stortinget 30. april 1998 sa statsråd Ragnhild Queseth Haarstad følgende om saken:

«Helt til slutt vil jeg bare informere om at Regjeringen har fattet vedtak om nytt virkeområde for de distriktpolitiske virkemidlene. Det nye virkeområdet er i samsvar med forslaget fra ESA. Det nye virkeområdet innebærer en oppgradering av 17 kommuner i forhold til dagens virkeområde. Men den maksimale støttesatsen reduseres fra 50 til 45 prosent for Finnmark og Nord-Troms. Støttesatsen er ellers uendret for sone B og C.

Regjeringen har vært i tvil når det gjelder denne saken. De maksimale støttesatsene brukes imidlertid så sjelden at reduksjonene har svært liten praktisk virkning. Vi vil ellers følge situasjonen nøye og vurdere alternative måter å bedre betingelsene for næringsutviklingen i distriktene - og spesielt når det gjelder Finnmark og Nord-Troms.»

Sametingsrådet viser til statsrådets redegjørelse og er på denne bakgrunn noe i tvil om beskjæringen av maksimal støttesats fra 50 til 45 prosent vil føre til «et dramatisk tilbakeskritt i mange års distriktpolitisk arbeid i virkemiddelområdet» slik representanten Willy Olsen synes å være redd for. På den andre siden kan det gå i en slik retning dersom ordningen med den differensierte arbeidsgiveravgiften må avvikles. Rådet viser til at det pågår en debatt om saken i forhold til EØS-regelverket.

Når det gjelder Samisk utviklingsfond viser Sametingsrådet til at forholdet til EØS-avtalens statsstøtteregelverk er drøftet i St.meld. nr. 41 (1996-97) Om norsk samepolitikk som Sametinget behandlet på plenumsmøtet i februar i år. Der heter det at:

«Nesten all støtte som gis fra SUF faller inn under regelverket for bagatellmessig støtte i EØS-avtalens statsstøtteregelverk. Det innebærer at støtten normalt ikke overstiger 100 000 ECU i løpet av en tre-årsperiode til en bedrift (ca. 804.000 kr.). I større saker avgrenses den offentlige støtten av de maksimalt tillatte støttesatsene i de ulike sonene av det geografiske virkeområdet.»

Dette vil si at den justering Regjeringen har foretatt også gjelder for SUF, med unntak for de forannevnte omstillingskommunene.

Sametingsrådet er som representanten svært bekymret for eventuelle framtidige begrensninger i bruken av de distriktpolitiske virkemidlene på grunn av EØS-avtalens bestemmelser. Dette har vi sammen med Landsdelsutvalget for Nord-Norge og Nord-Trøndelag gitt uttrykk for overfor de sentrale myndighetene i Regjeringens Nord-Norge utvalg.

Sametingsrådet har foreløpig ikke funnet grunn til å foreta særskilte undersøkelser av eventuelle virkninger av reduksjonen i støttesatsen fra 50 til 45 prosent da dette er noe som vil måtte empirisk etterprøves i hvert enkelt tilfelle i forhold til tidligere støttepraksis. Sametingsrådet følger dog utviklingen svært nøye i samarbeid med Landsdelsutvalget, og vi vil ikke akseptere at mulighetene til distriktpolitiske virkemidler i de samiske områdene reduseres ytterligere. Rådet innser imidlertid at det ut i fra rent distriktpolitiske argumenter

Sign: SS / EKN

kan være vanskelig å få gjennomslag i ESA. Derfor vil vi i den videre argumentasjon legge sterkere vekt på urfolksdimensjonen i disse spørsmål, og oppfordrer samtidig andre politiske organer til å gjøre tilsvarende. Det unntak som er gjort i de fire kommunene i forbindelse med omstillingsprogrammet for indre Finnmark vil rådet arbeide for å videreføre, samt reise spørsmålet om ikke tilsvarende bør gjøres gjeldende for andre områder i Samisk utviklingsfonds virkeområde.

Spørsmål fra representant Amund Eriksen, Frie gruppa:

Jeg viser til vedlagte presseklipp angående en angivelig registrering av rase i regi av sentrale myndigheter. I den forbindelse har jeg to spørsmål:

Har Sametingsrådet undersøkt saken?

Hva vil Sametingsrådet gjøre for å følge opp saken?

Sametingsrådets svar:

Representanten Amund Eriksen har to spørsmål til Sametingsrådet vedrørende saken som har versert i media den siste tiden om sentrale myndigheters angivelige registrering av personer på bakgrunn av rase.

Sametingspresidenten har i forbindelse med denne saken sendt et brev til helseminister Dagfinn Høybråten med krav om en granskning av hva som har skjedd i denne saken. Brevet følger dette svaret i sin helhet. Slik saken nå står vil Sametingsrådet avvente helseministerens svar på vår henvendelse, før det tas stilling til hvordan saken skal følges opp videre.

Som det fremgår av brevet til statsråden, er Sametingsrådet svært bekymret over de opplysninger som så langt har fremkommet i media. Opplysninger i media tyder på det har skjedd overgrep mot personer basert på deres etniske tilhørighet, deriblant tilhørighet til det samiske folk. For rådet er det svært viktig at norske myndigheter tar et oppgjør med det som synes å være et mørkt kapittel i Norges historie.

Forslag 1, representant Steinar Pedersen, AP's sametingsgruppe:

RETTFERDIGHET FOR KOMBINASJONSNÆRINGSUTØVERE

Sametinget viser til Arbeiderpartiets merknad under sak 07/98 Årsmelding for underliggende råd 1997 - Merknader, og brev fra APs, SPs og SVFs gruppe, 27.02.98, om de kombinasjonsnæringsutøvere som i 1996 ble utsatt for et regelverk med tilbakevirkende kraft, slik at de i praksis ikke fikk mulighet til å søke om driftsstøtte.

Sametinget vil be om at man legger forholdene til rette slik at de aktuelle kombinasjonsnæringsutøvere kan fremme en søknad for 1996, etter det regelverket som da egentlig skulle gjelde.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

– Forslag 1 ble trukket tilbake

Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

Sign: SS / EKN

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Steinar Pedersen	
2.	Berit Ranveig Nilssen	
3.	Steinar Pedersen	
4.	Berit Ranveig Nilssen	
5.	Willy Olsen	
6.	Egil Olli	
7.	Sven-Roald Nystø	
8.	Steinar Pedersen	
9.	Berit Ranveig Nilssen	
10.	Steinar Pedersen	
11.	Per Solli	
12.	Ing-Lill Pavall	
13.	Per Solli	
14.	Jarle Jonassen	
15.	Ing-Lill Pavall	
16.	Roger Pedersen	
17.	Ragnhild Nystad	
18.	Roger Pedersen	
19.	Ragnhild Nystad	
20.	Willy Ørnebakk	
21.	Amund Eriksen	
22.	Isak Mathis O. Hætta	
23.	Willy Olsen	
24.	Sven-Roald Nystø	
25.	Willy Olsen	
26.	Ragnhild Nystad	
27.	Sven-Roald Nystø	
28.	Peder Mathisen	
29.	Amund Eriksen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Se pkt. III. Votering.

Saken avsluttet 26. mai 1998 kl. 17.30.

Sign: SS / EKN

Sak 19/98 Kunngjøring av nye saker

Saken påbegynt 26. mai 1998 kl. 17.30.

I. Dokumenter

Forslag 1, representant Eva Josefsen, NSR's sametingsgruppe:

INNSPILL TIL VERDIKOMMISSJONEN, OPPNEVNING AV REFERANSEGRUPPE

Sametinget oppnevner en referansegruppe som skal komme med innspill til Sametingets representant i Verdikommisjonen. Referansegruppa skal gjenspeile mangfoldet i det samiske samfunn.

Forslag 2, representant Leif Elsvatn, AP's sametingsgruppe:

FORSLAG OM Å AVHOLDE SAMETINGETS PLENUMSSAMLING I MAI 1999 I MOSJØEN, VEFSN KOMMUNE

Arbeiderpartiets sametingsgruppe foreslår herved at Sametingets plenumsmøte i mai 1999 blir avholdt i Mosjøen, Vefsn kommune.

Begrunnelse: Vefsndalføret med kommunene Grane, Hattfjelldal og Vefsn er et gammelt samisk bosettingsområde, der såvel reindrift som markasamisk tilpasning er kjente næringer. Det er viktig at samene i området kommer i nærmere kontakt med Sametingets virksomhet for på denne måten å bidra til en revitalisering av samisk språk og andre samiske kulturytringer.

Dersom plenumsmøtet i mai 1999 blir avholdt i Vefsn vil det rette oppmerksomhet mot samene i regionen spesielt og sørsamene generelt.

Forslag 3, representant Geir Liland, SVF's sametingsgruppe:

OM LAKSEFISKERE SOM HAR MISTET FISKERETTEN ETTER UTVIDELSE AV FREDNINGSSONENE I ELVEMUNNINGER

Fra sesongstart i år har 58 laksefiskere i Finnmark mistet retten til laksefiske på steder hvor fiskeretten ofte har gått i arv i generasjoner. Bakgrunnen er at Fylkesmannen uten videre har utvidet fredningssonene utenfor elvemunninger, med temmelig uklar begrunnelse. Det dreier seg også om steder hvor folk har drevet laksefiske fra privat grunn i kombinasjon med jordbruk. Verdien, både bruksverdien og salgsverdien, på eiendommene til disse fiskerne er blitt vesentlig redusert når laksefisket er blitt forbudt. Dette har skjedd uten at de som er rammet får noen som helst kompensasjon.

Det har nettopp falt en dom i disfavør av ei enke i Porsanger. Hun har neppe mange sjanser til å finansiere en anke. Sannsynligvis kommer flere saker opp for retten, men de det gjelder har neppe store nok ressurser til å hevde seg, og til slutt kan det komme en høyesterettsdom som avgjør saken for bestandig.

Ifølge Grunnlovens paragraf 105 har borgere som blir fratatt sin eiendom til fordel for det almene vel, krav på kompensasjon. Men dette kommer ikke på tale i disse sakene. Det heter jo at rett skal være rett, men vi vet også at når urett skal kalles rett, da bruker staten Høyesterett. SVF's sametingsgruppe vil derfor instendig oppfordre Sametinget til ikke å forholde seg passivt helt til en høyesterettsdom gir slike overgrep lovs kraft.

Forslag 4, representant Willy Olsen, AP's sametingsgruppe:

VARSEL OM NEDLEGGELSE AV KUNES POSTKONTOR

Sign: SS / EKN

APs sametingsgruppe viser til henvendelse av 3.4.1998, fra Kunes Bygdelag - om opprettholdelse av Kunes Postkontor.

Gruppen deler bygdefolkets bekymring og gir sin fulle støtte til arbeidet med å opprettholde postkontoret. Man vil i den forbindelse oppfordre Sametingsrådet til å vie denne og lignende saker oppmerksomhet. Rådet bør være kjent med at blant annet den livsnødvendige nærbutikken og bensinstasjonen er i ferd med å forsvinne ut av bygdesamfunnene. Sametingsrådet bes også vurdere ulike tiltak for småsamfunnene når slik infrastruktur bortfaller.

Man har for såvidt med tilfredshet registrert at det er tverrpolitisk enighet om dette. Denne enigheten bør omsettes i enda sterkere politisk handling, blant annet gjennom press på de aktuelle myndigheter. Det bør vurderes om Samisk utviklingsfonds midler kan nyttegjøres som støtteordninger til drift i framtida.

Forslag 5, representant Geir Tommy Pedersen, NSR's sametingsgruppe:

INFORMASJON MED UTGANGSPUNKT I SAMERETTSUTVALGETS UTREDNING NOU 1997:4

Sametinget må ta sikte på å igangsette en utadrettet informasjonskampanje hvor bl.a. folkemøter inngår. Kampanjen bør utvikles/gjennomføres i samarbeid med kommuner og fylkeskommuner.

Forslag 6, representant Nils Henrik Måsø, SP's sametingsgruppe:

SAMISK PARLAMENTARISK RÅD

Senterpartiets sametingsgruppe ber om at det i neste plenumsmøte gis en brei orientering om arbeidet med etablering av Samisk Parlamentarisk Råd.

Forslag 7, representant Asbjørg Skåden, NSR's sametingsgruppe:

NY REGULERING AV ØSEVANNET

Den planlagte reguleringa av Øsevannet i Gratangen ligger nå til behandling i Norges vassdrag og energiverk.

Reguleringa vil få store negative konsekvenser for hele Øse og vassdraget for øvrig.

NSRs sametingsgruppe ber Sametinget følge saken og påse at en konsekvensanalyse ivaretar samiske interesser.

Forslag 8, representant Geir Tommy Pedersen, NSR's sametingsgruppe:

OMORGANISERING AV YTRE FISKERIETAT

Stortinget behandlet i januar Ot.prp. nr. 33 (1996-97) / nr. 2 (1997-98) ved Innst. O.nr. 18 (1997-98). Det er fra Fiskeridepartementet iverksatt arbeid med å få på plass en ny organisasjonsstruktur i Fiskeridirektoratet og ved regionkontorene innen 15. juli d.å., hvor hele prosessen skal være iverksatt innen 1. januar 1999.

I innstillingen til Ot. prp. berøres ikke det samiske perspektiv med et eneste ord. I forhold til omorganiseringsprosessen og de allerede fattede vedtak må Sametinget kreve deltakelse i det videre arbeidet.

Sametinget må i samarbeid med Fiskeridepartementet finne frem til en arbeidsform som sikrer de samiske interessene i omorganisering og få utarbeidet konkrete forslag til tiltak og deltakelse.

Med en «sentralisering» av kontroll og rettledningstjenesten, gjennom bortfall av de kommunale rettlederkontorene og fiskerinemdene, faller den lokalt forankrede kunnskapen og støtteapparatet, og dette vil spesielt stille de samiske fiskerne overfor en ny hverdag. I allefall

Sign: SS / EKN

krever dette et alternativ for å sikre rettighetene til småskalafiskerne. Sametinget kan bl.a kreve fiskerirettlederstillinger til Sametinget for å ivareta dette.

Forslag 9, representant Tor Nilsen, NSR's sametingsgruppe:

KOMBINASJONSBRUK OG DUODJI SOM FAG PÅ VIDEREGÅENDE SKOLE

Kombinasjonsbruk og duodji har gjennom generasjoner vært bærebjelken i de samiske kystsamfunn og andre utkanter. Den senere tids driftsform innen havbruk og fiskerier har ført til at kombinasjoner er falt ut. Dersom en skal bevare bosettingen i fraflyttingstruede områder / utkanter (samiske kyst- og fjordområder), må vi satse på kombinasjonsdrift. Kombinasjonsdrift egner seg like godt i innlandet som ved kysten.

Vi ber Sametinget aktivt arbeide for å få til en kombinasjonsbruk og duodji linje inn ved videregående skoler.

Forslag 10, representant Tor Nilsen, NSR's sametingsgruppe:

SAMISK VED VIDEREGÅENDE SKOLE

Samisk tilbud ved Nordreisa vgs. er i ferd med å legges ned fra høsten -98, med begrunnelse som går på økt læremangel.

Elever som har tatt samisk i grunnskole og ungdomsskole vil ikke få samisk tilbud ved Nordreisa vgs på videregående plan. Nordreisa vgs må gi et samisk tilbud til elever fra Nord-Troms, Finnmark eller fra andre områder. I tillegg bør Nordreisa vgs. også gi tilbud i samisk som c-språk som er en nøkkel for høyere utdanning (lærerutdanning/universitet).

Det må være mulig for elever som ønsker samisk i fagkretsen å bli tatt opp som elever ved de samiske vgs på tvers av fylkesgrensene.

Forslag 11, representant Arvid Skjellhaug, NSR's sametingsgruppe:

UTVIDELSE AV STABBURSDALEN NASJONALPARK

Fylkesmannen i Finnmark foreslår at Stabbursdalen nasjonalpark utvides til totalt å omfatte 920 km². Dagens parkareal er på 98 km² og utvidelsen blir på hele 822 km². Dette forslaget innebærer at hele 20% av Porsanger kommunes arealer vil være innlemmet i nasjonalparken.

Dette vil kunne medføre dramatiske konsekvenser for befolkningen i en kommune med hovedsakelig samisk befolkning og hvor nedslagsfeltet for planene historisk sett er ensidig samisk kulturlandskap og ikke slik det fremstilles som den siste villmark i Finnmark. Historisk sjøsamisk kulturlandskap vil på denne måten kunne gå tapt dersom andre utenfor med sitt syn på natur og naturvern skal kunne sette regler for bruk og forvaltning.

Dette forslaget vil ha betydning langt utover reindriftens interesser og dessuten er det foreslåtte utvidelsesområde en av kjerneområdene for sjøsamisk bosetning.

I forbindelse med disse utvidelsesplanene ber NSR's sametingsgruppe at Sametinget ber Regjeringen sørge for at;

1. Sametinget kommer inn som siste behandlende høringsinstans før saken om utvidelse av Stabbursdalen nasjonalpark legges frem for Regjering og Storting.

Videre er det viktig at det utarbeides felles regelverk som på best mulig måte ivaretar de samiske interesser ved forvaltning av nasjonalparker i samiske områder.

Uavhengig av spørsmålet om utvidelse eller ei av denne nasjonalpark, kan dette arbeidet iverksettes. Sametinget vil tross dette arbeidet stå fritt i spørsmålet om utvidelse og vil kunne behandle det særskilt eks. ved plenum i september d.å.

NSR's sametingsgruppe ber Sametinget henstille til Regjeringen at:

Sign: SS / EKN

2. Det straks opprettes et utvalg, hvor Sametinget utpeker 50% av representantene og som får i oppgave å utarbeide forslag til regler for forvaltning av nasjonalparker i samiske områder.

Forslag 12, representant Jørn Are Gaski, AP's sametingsgruppe:

KULTURBY BERGEN 2000 - SAMISK KULTURMARKERING

Bergen, den gamle Hansa-staden, har lange og tradisjonsrike tilknytninger til Nord-Norge og dermed også den samiske befolkning. De hanseatiske kjøpmenn hadde i sin tid monopol på all handel i Nord-Norge, og handlet også med samene på Kola-halvøya. Dette gav kapital slik at Bergen kunne utvikle seg til en moderne norsk storby slik den er i dag. Fiskeriene var en viktig næring i denne utviklingen. Bergen ble bygd på tørrfisk fra Nord-Norge. Dermed har også den samiske befolkning gitt sitt bidrag i denne utviklingen.

Sametingt bør derfor kunne gjeste Bergen for å se på den byen vi har vært med å skape. Disse historiske linjene må reflekteres når Bergen fremstår som Europas kulturby. Samisk kultur bør derfor være godt markert. Blant annet er det naturlig at Sametinget legger en plenums-samling til Bergen, som en markering av året. Sametingsrådet bes arbeide videre med dette.

Bakgrunn: Bergen er av EU utpekt til å være europeisk kulturby i år 2000. Dette sammen med 8 andre byer, blant annet Brussel, Helsinki, Bologna og Reykavik. Hver by skal vise det som er særpreget av byen, regionen og landet. Kulturbyen Bergen 2000 har en foreløpig budsjetttramme på ca. 100 millioner kroner.

Kulturbyen Bergen 2000 vil være en type nasjonal arrangement med ambisjon om å inkludere en landsdekkende arrangementsarena. Kulturbyen Bergen 2000 har som ambisjon å skape den største kulturmarkeringen i Norge noensinne. Dette skal skje i nært samarbeid med regionale, nasjonale og internasjonale kulturinstitusjoner og produsenter.

Kulturby Bergen 2000 ønsker å utfordre og inispisere kunst- og kulturliv, forskningsinstitusjoner, reise- og næringsliv og offentlige myndigheter til å engasjere seg i kulturby Bergen 2000.

Hovedmålene for Kulturby Bergen 2000 er knyttet til samarbeid, deltakelse og erkjennelse. Disse begrepene henger sammen. Erkjennelsen innebærer forståelse, toleranse og å stille seg åpen for innsikt og utsikt.

I forbindelse med Kulturby Bergen 2000 bør Sametinget se på muligheten til å legge en samling til Bergen i år 2000.

Forslag 13, representant Jonhild Joma, NSR's sametingsgruppe:

FJELLTJENESTEN I NORDLAND - ROVVILTREGISTRERINGER ETTER 1. MAI

Fjelltjenesten i Nordland (v/Statskog) har i flere tilfeller etter 1. mai d.å. gjennomført et opplegg med såkalte rovviltregistreringer, særlig i reinbeitedistriktene på Helgeland - senest 16. mai. Det er brukt helikopter og snøscooter, og det er drevet flyging inn i kalvingsområder midt under kalvingen. Registreringsarbeidet er gjennomført uten at reinbeitedistriktene, forvaltningen eller områdestyret er informert eller forespurt.

Det kan stilles spørsmål ved lovligheten av denne aktiviteten, både i forhold til lov om motorferdsel og i forhold til aktsomhetskravet i reindriften. Uansett er det ikke akseptabelt at slik aktivitet skjer i en så sårbar periode som i kalvingsperioden i reindriften.

Sametingsrådet bes om å ta opp denne saken slik at eventuelle rovviltregistreringer i framtida skjer i samarbeid med reinbeitedistriktene og områdestyret/forvaltningen, og på et tidspunkt som gir færrest mulig skadevirkninger for reindriften. Denne saken og andre saker der Fjelltjenesten har vært i fokus, viser også at det er behov for å få en vurdering av organiseringen av denne tjenesten.

Sign: SS / EKN

II. Innleverte forslag

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Forslagene 1 - 13 oversendes Sametingsrådet for videre behandling.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Eva Josefsen	
2.	Leif Elsvatn	
3.	Geir Liland	
4.	Willy Olsen	
5.	Geir Tommy Pedersen	
6.	Ragnhild Nystad	
7.	Egil Olli	
8.	Nils Henrik Måsø	
9.	Asbjørg Skåden	
10.	Geir Tommy Pedersen	
11.	Tor Nilsen	
12.	Tor Nilsen	
13.	Arvid Skjellhaug	
14.	Jørn Are Gaski	
15.	Ragnhild Nystad	
16.	Jørn Are Gaski	
17.	Jonhild Joma	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Forslagene 1 - 13 oversendes Sametingsrådet for videre behandling.

Saken avsluttet 26. mai 1998 kl. 18.15.

Sign: SS / EKN

Sak 20/98 Markering av tusenårsskiftet i Norge - Samisk tusenårssted

Saken påbegynt 27. mai 1998 kl. 09.00.

I. Dokumenter

- St prp nr 55 (1997-98) Om markeringen av tusenårsskiftet 2000 - 2005, 17.04.98
- Rapport fra arbeidsgruppe: Forslag til 2000 års markering
- Vårt brev av 16.03.98 til fylkesordførerne i de fire nordligste fylkene
- Samlet plan for samiske kulturhus (oktober 1995) og vedtak i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus
- Brev av 12.05.98 fra Sámi Allaskuvla
- Brev av 22.05.98 fra Kulturdepartementet

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

I anledning markeringen av tusenårsskiftet i Norge vil Sametinget foreslå *Østsamisk museumsanlegg/kultursenter i Neiden som samisk tusenårssted.*

Den østsamiske (skoltesamiske) kulturen i Norge har vært utsatt for et særlig hardt press. Resultatet er tapet av rettigheter, ressursgrunnlag og språk. Samtidig er østsamisk kulturen et svært viktig referansegrunnlag for samisk forhistorie og historie generelt. I følge nyere arkeologisk forskning var det siste tusenåret før vår tidsregning en sentral periode for tilblivelsen av mange samiske kulturtrekk. Å markere tusenårsskiftet i et inntakt østsamisk område knytter sammen den samisk forhistorie og historie før og etter vår tidsregning. Videre er de kunnskaper som finnes om den gamle samiske samfunnsordningen for en stor del hentet fra de østsamiske siidaene i Sør-Varanger, der den ble opprettholdt helt inn i vårt århundre.

I de senere års utvikling av grunnlaget for samisk kulturutøvelse i Norge, er østsamene blitt hengende etter. For å rette på dette, synes det tvingende nødvendig med et statlig engasjement. Fra 1900-tallet har østsamene i Neiden organisert seg i en, og senere i flere foreninger. Arbeidet har handlet om bringe fram østsamenes historie, om kulturelle og næringsmessige rettigheter, om bevaring av kulturminner og tradisjoner, og om å forhindre en ren kommersiell utnyttelse av østsamisk kultur og historie.

Et tiltak som har grunnleggende betydning for østsamisk kulturen i Norge, og som er et sterkt ønske fra de østsamiske/skoltesamiske organisasjonene, er en realisering av et østsamisk museum/kultursenter i Neiden. Allerede for mer enn 30 år siden ble det igangsatt et planarbeid som hadde til hensikt å realisere et friluftsmuseum for østsamisk kultur og historie. I 1995 ble et prosjekt om østsamisk museumsanlegg i Neiden ferdigstilt. Prosjektet er foreløpig ikke blitt realisert. Museumsanlegget har som mål å styrke lokalsamfunnet gjennom kunnskapsformidling om østsamisk kultur. Museumsanlegget skal også være et samlingssted for revitalisering av østsamisk kultur, og anlegget vil være sentralt for østsamene i tre land.

Den østsamiske gruppen er liten, men deres spesielle historie i statsrettslig, religiøs, språklig og kulturell sammenheng tilsier et statlig engasjement omkring kulturvernoppgavene. Dette er en kulturvernoppgave som både i samisk og nasjonal sammenheng må karakteriseres som

Sign: SS / EKN

svært viktig. Museumsplanen må også sees i sammenheng med frednings- og skjøtelsesarbeidet som er igangsatt i Skoltebyen i Neiden. Skoltebyen vil sannsynligvis være blant de første fredningene som gjennomføres etter kulturminnelovens § 20. Dette arbeidet vil sette fokus på fredningens kulturverneeffekt. Samtidig foregår det et registrerings- og intervjuarbeid som gjennomføres som del av det norsk-russiske kulturminnevernsamarbeidet. Registreringen kan synliggjøres og videreformidles gjennom et østsamisk museumsanlegg.

I religionshistorisk sammenheng markerer tusenårsskiftet både at det er 2000 år siden Jesu fødsel og at det er ca. 1000 år siden religionsskiftet i Norge. I det samiske samfunnet hadde religionsskiftet et annet forløp. Utenom østsamiske områder er det samiske religionsskiftet først og fremst knyttet til 1700-tallets samemisjon og Thomas von Westen. Østsamene/skoltene ble imidlertid kristnet som ledd i den russiske klosterkolonisasjonen allerede på 1500-tallet. Det eldste samiske kirkebygg i Norge er St. Georgs kapell i Skoltebyen i Neiden. Et østsamisk museumsanlegg i Neiden som tusenårssted vil fokusere på en tidlig kristningsprosess av samene og gi den religionshistoriske markeringen en bredere felleskirkelig basis.

Østsamene/skoltene er bosatt i Norge, Russland og Finland. Fokus på østsamene i forbindelse med tusenårsskiftet vil også være et fokus på samarbeid og kontakt over landegrensene i Barentsregionen og markere samene som et eget folk i nordområdene.

Sametinget foreslår på denne bakgrunn at Østsamisk museumsanlegg/kultursenter får status som samisk tusenårssted i markeringen av tusenårsskiftet i Norge.

Forslag 1, Magnhild Mathisen, AP's sametingsgruppe:

MARKERINGEN AV TUSENÅRSSKIFTET I NORGE - SAMISK TUSENÅRSSTED

Arbeiderpartiets sametingsgruppe viser til brev fra Kulturdepartementet av 22.05.98 og St.prp. nr. 55 (1997-98) om markering av tusenårsskiftet 2000 - 2005.

Regjeringen foreslår tre typer tusenårssteder etter en geografisk/administrativ inndeling: nytt operabygg i Oslo som det nasjonale tusenårsstedet og tusenårssteder i fylkene og kommunene.

Tusenårssteder på etnisk grunnlag inngår således ikke i forslaget i henhold til departementets brev av 22.05.98. Arbeiderpartiets sametingsgruppe mener at det ikke er i samsvar med verdigrunnlaget for tusenårsmakeringens punkt 2.1. AP's sametingsgruppe ber kulturministeren å avklare hvorvidt statens myndigheter er av en annen oppfatning.

Norge har gjennom sin ratifikasjon av ulike konvensjoner og internasjonale avtaler et særskilt ansvar for å legge forholdene til rette for at den samiske befolkning kan utvikle sin kultur.

Forslag 2, Roger Pedersen, SVF's sametingsgruppe:

STED FOR MARKERING AV TUSENÅRSSKIFTET

SVF vil følge opp vedtaket i sak 23/96, og foreslår derfor det senteret som står for tur etter prioriteringslista. Dette vil ut fra vår oversikt være Ája samisk senter i Kåfjord.

Forslag 3, Geir Tommy Pedersen, NSR's sametingsgruppe:

KULTUDEPARTEMENTETS BEHANDLING AV SAMISK TUSENÅRSSTED

I svarbrev av 22.05.1998 avvises et samisk tusenårssted med begrunnelse, sitat: *Tusenårssted basert på et etnisk grunnlag inngår således ikke i forslaget.* Stortinget har slått fast at samisk kultur er likeverdig med norsk kultur og de senere års samepolitikk er basert på dette prinsippet.

Sign: SS / EKN

Sametinget beklager at etnisitets begrepet brukes som argumentasjon mot en satsning på et samisk tusenårssted. En slik formulering gir assosiasjoner til tidligere tiders politikk ovenfor samene, ved at samiske tiltak utelukkes på etnisk grunnlag. Sametinget ber om at samene gis plass i markeringen av tusenårsskiftet i Norge og bevilge de nødvendige midler til valg av tusenårssted og andre markeringer ved inngangen til et nytt årtusen.

Å markere tusenårsskiftet i et inntakt østsamisk område knytter sammen den samiske forhistorie og historie og vil gi en håndstrekning inn i neste årtusen til en av de mest utsatte gruppene i det norske samfunnet.

Fellesforslag fra gruppene i Sametinget, fremmet av Magnhild Mathisen:

Sametinget viser til brev fra Kulturdepartementet av 22.05.98 og St.prp. nr. 55 (1997-98) om markering av tusenårsskiftet 2000 - 2005. Regjeringen foreslår tre typer tusenårssteder etter en geografisk/administrativ inndeling: nytt operabygg i Oslo som det nasjonale tusenårsstedet, og tusenårssteder i fylkene og kommunene. Tusenårssteder på etnisk grunnlag inngår således ikke i forslaget, i henhold til departementets brev av 22.05.98. Sametinget mener at det ikke er i samsvar med verdigrunnlaget for tusenårsmakeringens punkt 2.1. Sametinget ber kulturministeren avklare hvorvidt statens politiske myndigheter er av en annen oppfatning. Norge har gjennom sin ratifikasjon av ulike konvensjoner og internasjonale avtaler et særskilt ansvar for å legge forholdene til rette for at den samiske befolkning kan utvikle sin kultur.

Sametinget ber om at samene gis plass i markeringen av tusenårsskiftet i Norge, og ber de bevilgende myndigheter bevilge de nødvendige midlene til valg av samisk tusenårssted og andre markeringer ved inngangen til et nytt årtusen.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

– Forslag 1, 2 og 3 ble trukket tilbake

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Fellesforslaget fra gruppene i Sametinget ble enstemmig vedtatt.
2. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Roger Pedersen	
3.	Magnhild Mathisen	
4.	Geir Tommy Pedersen	
5.	Nils Henrik Måsø	
6.	Ragnhild Nystad	
7.	Sven-Roald Nystø	
8.	Roger Pedersen	
9.	Magnhild Mathisen	Geir Tommy Pedersen
10.	Egil Olli	
11.	Sissel Sildnes	

Sign: / EKN

12.	Jørn Are Gaski	
	Nils Henrik Måsø (til forr.orden)	
	Roger Pedersen (til forr.orden)	
	John Henrik Eira (til forr.orden)	
	Egil Olli (til forr.orden)	
	Magnhild Mathisen (til forslaget)	
13.	Sven-Roald Nystø, saksorfører	
	Roger Pedersen (til forr.orden)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

I anledning markeringen av tusenårsskiftet i Norge vil Sametinget foreslå *Østsamisk museumsanlegg/kultursenter i Neiden som samisk tusenårssted.*

Den østsamiske (skoltesamiske) kulturen i Norge har vært utsatt for et særlig hardt press. Resultatet er tapet av rettigheter, ressursgrunnlag og språk. Samtidig er østsamisk kulturen et svært viktig referansegrunnlag for samisk forhistorie og historie generelt. I følge nyere arkeologisk forskning var det siste tusenåret før vår tidsregning en sentral periode for tilblivelsen av mange samiske kulturtrekk. Å markere tusenårsskiftet i et intakt østsamisk område knytter sammen den samisk forhistorie og historie før og etter vår tidsregning. Videre er de kunnskaper som finnes om den gamle samiske samfunnsordningen for en stor del hentet fra de østsamiske siidaene i Sør-Varanger, der den ble opprettholdt helt inn i vårt århundre.

I de senere års utvikling av grunnlaget for samisk kulturutøvelse i Norge, er østsamene blitt hengende etter. For å rette på dette, synes det tvingende nødvendig med et statlig engasjement. Fra 1900-tallet har østsamene i Neiden organisert seg i en, og senere i flere foreninger. Arbeidet har handlet om bringe fram østsamenes historie, om kulturelle og næringsmessige rettigheter, om bevaring av kulturminner og tradisjoner, og om å forhindre en ren kommersiell utnyttelse av østsamisk kultur og historie.

Et tiltak som har grunnleggende betydning for østsamisk kulturen i Norge, og som er et sterkt ønske fra de østsamiske/skoltesamiske organisasjonene, er en realisering av et østsamisk museum/kultursenter i Neiden. Allerede for mer enn 30 år siden ble det igangsatt et planarbeid som hadde til hensikt å realisere et friluftsmuseum for østsamisk kultur og historie. I 1995 ble et prosjekt om østsamisk museumsanlegg i Neiden ferdigstilt. Prosjektet er foreløpig ikke blitt realisert. Museumsanlegget har som mål å styrke lokalsamfunnet gjennom kunnskapsformidling om østsamisk kultur. Museumsanlegget skal også være et samlingssted for revitalisering av østsamisk kultur, og anlegget vil være sentralt for østsamene i tre land.

Den østsamiske gruppen er liten, men deres spesielle historie i statsrettslig, religiøs, språklig og kulturell sammenheng tilsier et statlig engasjement omkring kulturvernoppdragene. Dette er en kulturvernoppdrag som både i samisk og nasjonal sammenheng må karakteriseres som svært viktig. Museumsplanen må også sees i sammenheng med frednings- og skjøtselsarbeidet som er igangsatt i Skoltebyen i Neiden. Skoltebyen vil sannsynligvis være blant de første fredningene som gjennomføres etter kulturminnelovens § 20. Dette arbeidet vil sette fokus på fredningens kulturverneffekt. Samtidig foregår det et registrerings- og intervjuarbeid som gjennomføres som del av det norsk-russiske kulturminnevern samarbeidet. Registreringen kan synliggjøres og videreformidles gjennom et østsamisk museumsanlegg.

I religionshistorisk sammenheng markerer tusenårsskiftet både at det er 2000 år siden Jesu fødsel og at det er ca. 1000 år siden religionsskiftet i Norge. I det samiske samfunnet hadde

Sign:S.S...../.....EKN.....

religionsskiftet et annet forløp. Utenom østsamiske områder er det samiske religionsskiftet først og fremst knyttet til 1700-tallets samemisjon og Thomas von Westen. Østsamene/skoltene ble imidlertid kristnet som ledd i den russiske klosterkolonisasjonen allerede på 1500-tallet. Det eldste samiske kirkebygg i Norge er St. Georgs kapell i Skoltebyen i Neiden. Et østsamisk museumsanlegg i Neiden som tusenårssted vil fokusere på en tidlig kristningsprosess av samene og gi den religionshistoriske markeringen en bredere felleskirkelig basis.

Østsamene/skoltene er bosatt i Norge, Russland og Finland. Fokus på østsamene i forbindelse med tusenårsskiftet vil også være et fokus på samarbeid og kontakt over landegrensene i Barentsregionen og markere samene som et eget folk i nordområdene.

Sametinget foreslår på denne bakgrunn at Østsamisk museumsanlegg/kultursenter får status som samisk tusenårssted i markeringen av tusenårsskiftet i Norge.

Sametinget viser til brev fra Kulturdepartementet av 22.05.98 og St.prp. nr. 55 (1997-98) om markering av tusenårsskiftet 2000 - 2005. Regjeringen foreslår tre typer tusenårssteder etter en geografisk/administrativ inndeling: nytt operabygg i Oslo som det nasjonale tusenårsstedet, og tusenårssteder i fylkene og kommunene. Tusenårssteder på etnisk grunnlag inngår således ikke i forslaget, i henhold til departementets brev av 22.05.98. Sametinget mener at det ikke er i samsvar med verdigrunnlaget for tusenårsmakingens punkt 2.1. Sametinget ber kulturministeren avklare hvorvidt statens politiske myndigheter er av en annen oppfatning. Norge har gjennom sin ratifikasjon av ulike konvensjoner og internasjonale avtaler et særskilt ansvar for å legge forholdene til rette for at den samiske befolkning kan utvikle sin kultur.

Sametinget ber om at samene gis plass i markeringen av tusenårsskiftet i Norge, og ber de bevilgende myndigheter bevilge de nødvendige midlene til valg av samisk tusenårssted og andre markeringer ved inngangen til et nytt årtusen.

Saken avsluttet 27. mai 1998 kl. 11.00.

Sign: SS / EKN

Sak 21/98 Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder - Rullering

Saken påbegynt 27. mai 1998 kl. 11.00.

I. Dokumenter

- Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder 1997 - 2001 «Næringer, språk og infrastruktur», vedtatt 22. mai 1996

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget slutter seg til Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget vedrørende rullering av Handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder.

1 Innledning

Sametinget vedtok i mai 1996 *Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder 1997-2001* med «næringer, språk og infrastruktur» som referanseramme.

Sametinget ønsker en målrettet innsats for å styrke samisk identitet, språk, kultur, næringer og samfunnsliv i kyst- og fjordområdene. Planen skal ha en samordnende funksjon med hensyn til tiltak og virkemidler som tinget ønsker å gjennomføre. Dette gjelder satsing på landbruk, fiske, næringskombinasjoner, samiske kulturhus, utvidelse av samisk utviklingsfonds virkeområde, samisk språkutvikling, utvidelse av tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark, utvikling av kulturbasert reiseliv og informasjonsvirksomhet.

Det geografiske området for handlingsplanen strekker seg fra Tysfjord i Nordland i sør til Grense Jakobselv i nordøst.

Sametinget, via Samisk utviklingsfond, er i Statsbudsjettet for 1998 tildelt 2 millioner kroner ekstra for spesielle tiltak i samiske kyst- og fjordområder. Samisk næringsråd vil derfor være en sentral aktør for finansiering av de enkelte tiltak. Sametinget er i ferd med å styrke saksbehandlerkapasiteten for oppfølging av planen. Imidlertid foreligger det i dag ikke tilstrekkelige ressurser for gjennomføring av handlingsplanen slik forutsatt.

Gjennomføringen er derfor basert på bred medvirkning fra en rekke instanser på lokalt, regionalt og sentralt nivå. I den videre planprosess ligger det en utfordring i å knytte forslagene i tingets handlingsplan direkte til arbeidet i Regjeringens Nord-Norge utvalg, Landsdelsutvalgets satsing på næring- og kultursiden, samt det pågående arbeid i den enkelte fylkeskommune og hos den enkelte fylkesmann. Det vil i mange tilfeller også være aktuelt å samarbeide direkte med de enkelte kommuner. Ambisjonen er å samordne det offentlige virkemiddelapparatet mot felles mål og tiltak. Virkemidler i prosessen er koordinering og samarbeid mellom impliserte organ, og plassering av ansvar for konkret oppfølging og handling.

2 Rullering av planen

Sametinget legger opp til at Handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder 1997 - 2001 rulleres hvert annet år. Tinget har i sak R 15/98 *Handlingsplanen for samiske kyst- og*

Sign: SS / EKN

fjordområder oppnevnt en tverrpolitisk arbeidsgruppe som har som mandat å utarbeide et konsept for rullering av planen. Gruppens vurderinger legges via Sametingsrådet frem for Sametinget i plenum 25. - 29. mai 1998. Tingets behandling danner rammer for videre oppfølging av planen.

Arbeidsgruppens sammensetning:

Rådsmedlem Berit Ranveig Nilssen (leder)

Representant Willy Ørnebakk

Representant Geir Liland

Representant Per A. Bæhr

Representant Peder Mathisen

Representant Eva Josefsen

Handlingsplanen som ble vedtatt av Sametinget 22. mai 1996, er grunnlaget for rulleringsdokumentet. For rulleringsperioden 1998 - 2000 er det lagt vekt på at handlingsplanen skal være et aktivt styringsdokument for Sametinget og tingets underliggende råd. Handlingsplanen bør derfor ikke være for omfattende, men ha et omfang som tar hensyn til de rammer og ressurser som til enhver tid er tilgjengelig. Det er lagt vekt på at planen inneholder forslag til tiltak, som det vil være mulig å gjennomføre i løpet av den 2 årsperioden rulleringen omfatter.

Sametinget setter hovedfokus på kvinner ved årets rullering av handlingsplanen.

Tinget legger spesielt vekt på kvinners plass i lokalsamfunnene i samiske kyst- og fjordområder. Gode vilkår for at kvinner skal bli boende er et sentralt tema når disse bygdene skal videreutvikles. I utforming av mål, strategier og tiltak i handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder er det derfor tatt hensyn til faktorer som kvinner legger vekt på, i tillegg til utforming av spesielle kvinnetiltak.

Sametinget ønsker å delta aktivt i arbeidet hvor verdiskaping, næringsutvikling og kompetanseoppbygging står sentralt, og har vital betydning for utvikling av det samiske samfunn. Gjennom arbeidet i Regjeringens Nord-Norge utvalg vil vesentlige deler av Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder 1997-2001 kunne følges opp. Sametinget har derfor i dette arbeidet pekt på betydningen av samiske kompetansesentre og flerbrukshus i ulike deler av det samiske bosettingsområdet, satsing på samiske primærnæringer som reindrift, fiske og landbruk, samt utvikling av informasjonsteknologi.

Satsningsområdene som omhandler utvidelse av samisk utviklingsfonds virkeområde og utvidelse av tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark, tas ut av handlingsplanen ved denne rulleringen, jfr. kap. 3 om status og framdrift.

Reindrift inngår som et nytt innsatsområde. Sametinget ønsker å vektlegge tiltak overfor reindriftsutøvere som enten er bofaste i samiske kyst- og fjordområder eller oppholder seg i disse områdene deler av året.

Også duodji tas inn som et nytt innsatsområde. Dette er en av de sentrale samiske primærnæringene der mange kvinner er sysselsatt.

Planen vil inneholde 9 innsatsområder for årene 1998 - 2000:

1. Jordbruk
2. Reindrift
3. Fiske
4. Duodji

Sign: *SS* *EKN*

5. Kulturbasert reiseliv
6. Næringskombinasjoner
7. Samisk språkutvikling
8. Samiske kultur- og flerbrukshus
9. Informasjonsvirksomhet

3 Status og framdrift

Enkelte av tiltakene i handlingsplanen er pr. dato igangsatt, mens hoveddelen av tiltakene gjenstår å sette ut i livet. Det er lagt opp til en prosess med rullering av handlingsplanen hvert annet år. Det gir tinget mulighet til å «ta ut» tiltak som er gjennomført og tiltak som ikke lenger er aktuelle, og dermed fornye planen med nye prioriteringer.

Under kapittel 4 om innsatsområder, kommenteres status for det enkelte området. To av innsatsområdene i den opprinnelige planen er tatt ut og kommenteres spesielt her.

Utvidelse av det geografiske området til Samisk utviklingsfond

Sametinget vedtok nye forskrifter for Samisk utviklingsfond i sak 9/97, 7. februar 1997. Forskriftene ble gjort gjeldende 1. juli samme år. Fondets geografiske virkeområde ble lagt opp til å følge valgkretsinnndelingen til sametingsvalget som det øverste organiserende element.

Innenfor hver valgkrets framgår det:

- hvilke kommuner og deler av kommuner som omfattes av det geografiske virkeområdet
- i de valgkretser der ikke hele valgkretsen omfattes av det geografiske virkeområdet, kan det gis støtte til tiltak som særlig styrker samisk språk og kultur i resten av valgkretsen
- i de valgkretser der ikke alle reindriftssamer omfattes av det geografiske virkeområdet, kan det gis støtte til reindriftssamisk næringsvirksomhet i resten av valgkretsen

Når det gjelder valgkrets 8 Midt-Troms, omfatter virkeområdet den samiske befolkningen i et avgrenset geografisk område, og i valgkrets 12 Sørsameområdet, omfatter virkeområdet den samiske befolkningen hele valgkretsen. Samisk utviklingsfonds forskrifter følger som vedlegg til planen.

Når det gjelder en eventuell ytterligere utvidelse av det geografiske virkeområdet, er dette et spørsmål som kontinuerlig må vurderes. En utvidelse av virkeområde har klar sammenheng med hvilke virkemidler som stilles til rådighet til enhver tid. For årene 1998 - 2000 synes det ikke ut fra dagens situasjon å være realistisk med en utvidelse av samisk utviklingsfonds virkeområde. På den andre siden har Sametinget vedtatt å utarbeide en strategisk næringsplan for fondet, i den sammenheng vil også fondets geografiske virkeområde bli vurdert.

Utvidelse av tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark

Spørsmålet om utvidelse av tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark er fremmet overfor de sentrale myndigheter som en del av handlingsplanen. Det foreligger ingen direkte tilbakemelding til Sametinget. Kommunaldepartementet gjennomførte i 1996 - 97 en evaluering av tiltakssonen, som grunnlag for eventuelle endringer. I St.meld. nr. 31 (1996-97) Om distrikts- og regionalpolitikken, heter det at Regjeringen vil føre videre tiltakssonen, men at det kan være aktuelt på kort sikt å justere noen av virkemidlene slik at de fungerer bedre (jf. pkt. 7.9). Dette standpunktet er gjentatt i St.meld. nr. 41 (1996-97) Om norsk samepolitikk, jf. vedlegg 4.

Sign: SS / EKN

Den nåværende Regjering vurderer å utvide ordningen med å ettergi studielån fra å gjelde tiltakssonen for Finnmark og Nord-Troms til å gjelde andre deler av det distriktpolitiske virkeområdet, med 50% av det som gis i tiltakssonen (jf. statsråd Ragnhild Q. Haarstads «regional- og distriktpolitisk redegjørelse 1998», 30. april 1998 i Stortinget).

Med den utvikling og debatt som har vært og fremdeles pågår om tiltakssonen, synes den beste strategi å være å avvente de erfaringer som vil bli gjort med den bebudede utvidelse, før Sametinget eventuelt reiser spørsmålet på nytt. Innsatsområdet tas derfor ut av denne planen og legges til løpende vurdering.

Sjøsamekvinner i fokus

Det har vist seg at færre kvinner enn menn nyter godt av midlene fra Samisk utviklingsfond. Dette har sammenheng med at kvinner gjerne søker støtte til tiltak som har falt utenfor de støtteområder som fondet tradisjonelt har prioritert. Særlig er det innenfor serviceyrker at kvinner ønsker å etablere seg. Sametinget søker derfor å tilpasse støtteordningene slik at de fanger opp behovene til de kvinnelige støttemottakerene. Det er også et mål for Sametinget å tilpasse støtteordningene slik at kvinner kan etablere seg innenfor primærnæringene.

I løpet av høsten 1997 og våren 1998, har det i regi av Samisk kvinneprosjekt vært avholdt møter for kvinner i samiske kyst- og fjordbygder. På møtene for kvinner i de samiske kyst- og fjordområder har næringsliv, kultur, kulturminner og språk vært tema. Spesielt har problematikken omkring duodji, både enkeltetableringer og fellestiltak, vært diskutert. I Tysfjord er det foreslått et kvinnekraftsenter og Samisk kvinneuniversitet, mens det i Varanger ble fokusert på kulturminner, miljøvern og IT-teknologiens muligheter for kvinner i distriktene. I Kåfjord er samisk språk og støtte til samiske næringer sentrale temaer. Et sentralt trekk i utviklinga er at unge kvinner flytter ut, og i liten grad kommer tilbake for å bosette seg i bygdene. For å kunne bevare og styrke samiske lokalsamfunn, er det nødvendig å se på faktorer som er viktige for at kvinner blir boende.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Som et ledd i den videre saksbehandling av Handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder vil det bli utarbeidet prosjektbeskrivelser med milepæls- og aktivitetsplaner for tiltak innenfor de innsatsområdene Sametinget peker ut. I prosjektbeskrivelsene vil det framgå på hvilken måte tingets underliggende fagråd og eksterne samarbeidsparter skal involveres i prosessen.

Prosjektbeskrivelsene vil danne grunnlag for gjennomføring av tiltakene innafor de økonomiske rammer som stilles til rådighet, samtidig som eventuelle behov for ekstern finansiering synliggjøres.

5 Innsatsområder 1998 - 2001

5.1 Jordbruk

Status og endrede forutsætninger

Samlet sett kan jordbruk i samiske områder betegnes å bestå av en særegen driftsform under harde klimatiske forhold, hvor småskaladrift og kombinasjonsutøvelse står sentralt. Begrensede arealressurser, og dermed begrensede inntektsmuligheter i tradisjonell landbruksproduksjon, gjør at tilpasningen ofte løses gjennom driftskombinasjoner, og gjennom samdrift med andre bruk der dette er mulig. Det er derfor grunnlag for å satse på en strukturell tilpasning i forhold til de rammebetingelser næringen i nord står overfor. Med bakgrunn i at jordbruk og næringskombinasjon nøye henger sammen, må det fortsatt overføres midler til Samisk utviklingsfond over landbruksavtalen.

Sign: SS / EKN

I St.meld. nr. 41 (1996-97) går Regjeringen inn for *en sterk prioritering av det nordnorske jordbruket (herunder samisk jordbruk) i de generelle virkemidlene under jordbruksavtalen*. Særlig gjelder det støtten til næringskombinasjonsvirksomhet i tradisjonelle samiske bosettingsområder, som faller inn under Samisk utviklingsfonds virkeområde. For å oppnå denne målsettingen har nåværende Regjering utvidet rammene til Samisk Næringsråd med 2 millioner kroner.

Innenfor jordbruket er det viktig med egne tiltak rettet mot kvinner. Kvinnene har tradisjonelt stått sentralt innenfor jordbruk og husdyrhold. Men kvinnenes status og innflytelse i næringen er endret samtidig med endringene i næringen totalt. Mange kvinner arbeider i dag i jordbruket, uten at de er registrert som gårdeiere. Inntekt fra handel, hotell og annen privat og offentlig tjenesteyting betyr mye for kvinner, i tillegg til jordbruket. Kombinasjonstilpasninger vil derfor kunne være med på å styrke kvinners stilling innenfor landbruket.

Endret målformulering:

Ingen endringer, jfr Handlingsplanen for samiske kyst og fjordområder.

Strategier:

- Å øke Sametingets innflytelse i utformingen av landbrukspolitikken
- Å etablere en *landbrukspolitisk sone* i samiske bosettingsområder

Tiltak:

- Ivareta samiske interesser i jordbruksforhandlingene
- Bidra til økte bevilgninger fra jordbruksavtalen til samisk jordbruk via Samisk utviklingsfond
- Bidra til å sette fokus på leiejordsproblematikken, samt å få jord som ligger brakk i bruk
- Modernisere, eller bygge ut, gårdsbruk mellom 0,4 og 1,5 årsverk
- Redusere mekaniseringskostnadene i jordbruket
- Opprette et rekrutteringsprogram for kvinner som ønsker å etablere seg i jordbruket eller i kombinasjonsnæring der jordbruk er en av komponentene
- Bidra til at melkekvotene blir innenfor samiske områder ved omsetning av disse
- Bidra til å få en rovviltforvaltning som bedre ivaretar hensynet til primærnæringene
- Bidra til at ungdom sikres melkekvoter ved nyetablering

I toårsperioden gis følgende tiltak prioritet:

- Modernisere, eller bygge ut, gårdsbruk mellom 0,4 og 1,5 årsverk
- Opprette et rekrutteringsprogram for kvinner som ønsker å etablere seg i jordbruket eller i kombinasjonsnæring der jordbruk er en av komponentene

Ansvarlige aktører:

Regjeringens Nord-Norge utvalg, Sametinget, Landbruksbanken, statlige og regionale landbruksmyndigheter, fylkeskommuner og kommuner

5.2 Reindrift

Bakgrunn:

Innslaget av reindrift i samiske kyst- og fjordområder er i hovedsak todelt. Den ene typen er den kystnære reindriften, som ikke er preget av lange sesongflyttinger. I tillegg er det et stort innslag av reindriftsutøvere, spesielt i Finnmark, som flytter fra innlandet i vinterhalvåret til kyst- og fjordområder i sommerhalvåret. Reindriften har tradisjonelt vært en viktig faktor med hensyn til kulturutveksling og bruk av samisk språk i kyst- og fjordområdene.

Sign: SS / EKN

Mål:

Å forbedre vilkårene for reindriftsutøvere i samiske kyst- fjordområder.

Strategi:

- Innlede samarbeid med reindriftsforvaltningen og kommunale myndigheter.

Tiltak:

- Bidra til forbedring av standard på sekundærboliger/sommerboliger
- Bidra til å forbedre tilgangen på helse- og sosiale tjenester til reindriftsutøvere
- Bidra til å forbedre infrastruktur på sommerboplasser, som vei, vann, renovasjon og avløp
- Bidra til tilrettelegging av infrastruktur i forbindelse med salg av duodji
- Bidra til å hindre næringskonflikter
- Bidra til å få en rovviltforvaltning som bedre ivaretar hensynet til primærnæringene

I toårsperioden gis følgende tiltak prioritert:

- Bidra til tilrettelegging av infrastruktur i forbindelse med salg av duodji
- Bidra til å få en rovviltforvaltning som bedre ivaretar hensynet til primærnæringene

Ansvarlige aktører:

Sametinget, statlige og regionale landbruksmyndigheter, reindriftsforvaltningen, fylkeskommuner og kommuner.

5.3 Fiske

Status og endrede forutsetninger:

Sametinget har i februar behandlet (sak 13/98) innstillingen fra Fiskeridepartementets samiske fiskerirutvalg. I vedtaket understreket tinget betydningen av å ivareta det kystnære fisket som et viktig materielt grunnlag for bo- og sysselsettingen i samiske kyst- og fjordområder. Samiske fiskeri rettigheter må ivaretas, tilbakeføres og videreføres innenfor rammene av et særskilt geografisk tiltaksområde. Sametinget slutter seg til utvalgets påpekning av en utvikling preget av begrensninger i fangstgrunnlaget, sviktende rekruttering, hindring av næringskombinasjoner og manglende infrastruktur.

For at en slik utvikling skal gjennomføres må det utvikles nødvendig infrastruktur, forvaltningsmessige ordninger og reguleringer som trygger og sikrer fjord- og kystfisket som næring. Som før fase i innføringen av en samisk fiskeripolitikk vil Sametinget foreslå opprettelsen av et forsøksområde for forvaltning av kyst- og fjordsystemer. Tanafjorden, Lyngenfjorden og Tysfjord foreslås som forsøksområde.

I løpet av juni 1998 vil Regjeringen fremlegge en Stortingsmelding om norsk fiskeripolitikk. Sametinget forventer at den forestående stortingsmelding om fiskerinæringen tar opp de forslag utvalget har lansert, og følger opp innholdet i det vedtak Sametinget har fattet. Det vil sikre samiske fiskerier for fremtiden, og være en naturlig konsekvens av norsk samepolitikk og av dagens internasjonale rettsutvikling innen urfolkspolitikken.

Kvinnene i fiskerinæringa befinner seg gjerne på mottakssentralene, det vil si på videreforedlingssiden i fiskeindustrien, der de arbeider på hel- eller deltid. Sametinget søker derfor å tilpasse tiltak innafor fiskeindustrien til de behov kvinner har, herunder også næringskombinasjoner.

Fiskeridepartementet har i flere år bevilget midler til styrking av næringskombinasjoner i de samiske områdene. Denne bevilgningen har ikke blitt videreført i de tre siste år. Sametinget har derfor bedt om at Fiskeridepartementet gjenopptar sin bevilgning til styrking av nærings-

Sign: SS / EKN

kombinasjoner og andre fiskeritiltak i samiske områder. Sametinget konkretiserer ytterligere behov for midler til samiske fiskeritiltak for 1998 og 1999.

Endret målformulering:

Ingen endringer, jfr Handlingsplanen for samiske kyst og fjorområder.

Nye strategier:

- Å opprette fiskeripolitisk sone for å prøve ut lokaltilpassa forvaltningsordninger i tre samiske kyst- og fjordområder: Tanafjorden i Finnmark, Lyngen i Troms og Tysfjord i Nordland.
- Å innføre nærhets- og avhengighetsprinsippet i forvaltning og beskatning av maritime ressurser.

Tiltak:

- Bidra til å styrke mottaksanlegg, videreforedling og annen nødvendig infrastruktur
- Bidra til styrking av trygde- og sosiale ordninger for fiskerne
- Bidra til fritt fiske for fartøy under 10,66 meter lengste lengde
- Bidra til rekrutteringstiltak for kvinner og ungdom
- Bidra til samarbeid mellom oppdrettsnæringen og tradisjonelt kyst- og fjordfiske.
- Bidra til å sikre fiskerne erstatninger som følger av selinvasjoner, og at selplagen blir forminsket
- Bidra til at større andel av kvotene går til de mindre fartøyene
- Bidra til miljøtiltak i eksisterende fiskeoppdrettsanlegg
- Bidra til at kvote på norsk kysttorsk tilfaller den konvensjonelle flåte
- Bidra til at Kamkatsjakkakrabben (russekrabben) som ressurs kommer lokale fiskere til gode
- Medvirke til at Fiskeridepartementet viderefører ordningen med bevilgninger til utvikling av næringskombinasjoner i samiske distrikt
- Bidra til at marine resurser som tradisjonelt ikke er utnyttet tas i bruk

I toårsperioden gis følgende tiltak prioritet:

- Bidra til å styrke mottaksanlegg, videreforedling og annen nødvendig infrastruktur
- Bidra til å sikre fiskerne erstatninger som følge av selinvasjoner, og til at selplagen blir forminsket
- Bidra til at Kamkatsjakkakrabben (russekrabben) som ressurs kommer lokale fiskere til gode
- Bidra til styrking av trygde- og sosiale ordninger for fiskerne

Ansvarlige aktører:

Fiskeridepartementet, Sametinget, SND, fiskerirettledere, fylkeskommuner og kommuner.

5.4 Duodji

Bakgrunn:

Duodji har tradisjonelt både vært en næring og en kulturfaktor i samiske kyst- og fjordområder. Sametinget vil legge til rette for utvikling av næringsrettet duodji i kombinasjon med andre næringer, der også duodji som kulturfaktor vektlegges.

Samisk næringsråd har igangsatt en prosess for å møte de utfordringer duodjimiljøet står overfor m.h.t. fremtidig organisering og utvikling. Det er under arbeid en utredning om fremtidig forvaltning og støttepraksis innen duodji. Samisk næringsråd vil derfor i løpet av sommeren 1998 legge frem en evaluering der det bl.a. fremmes forslag til fremtidig

Sign: SS / EKN

organisering av duodji, med en klar struktur for oppgave- og rollefordeling mellom relevante aktører, og der det foreslås prioriterte satsingsområder for fremtidig virkemiddelbruk i Samisk næringsråd.

Mål:

Styrke duodji som kulturfaktor og næring, både som eneyrke og i kombinasjon med andre næringer.

Strategi:

Strategier for å nå de ulike mål er produktutvikling, kompetanseheving, markedsføring, salg og veiledning. Midler nyttes særlig til å skape en mer næringsrettet produksjon i form av investeringsstøtte til lokaler, maskiner og øvrig produksjonsutstyr.

Tiltak:

- Bidra til at duodji utvikles som næring og kulturfaktor i samiske kyst og fjordområder

Ansvarlig aktør:

Samisk næringsråd

5.5 Kulturbasert reiseliv

Status og endrede forutsetninger:

Sametinget har igangsatt et utredningsarbeid som grunnlag for en helhetlig samisk reiselivsplan. Sametinget ønsker en bred vurdering av samisk medstyring i reiselivsprosjekt hvor samisk kultur formidles og eksponeres. Det er uttrykt ønske om en bredere vurdering av reiselivets plass i samisk nærings- og kulturutvikling. En viktig side med samisk reiselivsplan er å vurdere de etiske og prinsipielle sider ved bruk av samisk kultur i reiselivssammenheng. En slik utredning fordrer samarbeid med andre aktører, slik det er lagt opp til i Handlingsplan for kyst- og fjordområder. Troms og Finnmark fylkeskommuner deltar i planarbeidet, som skal være ferdigstilt medio juni 1998. Nordland fylkeskommune har allerede utarbeidet en egen samisk reiselivsplan.

Mandatet for reiselivsplanen er utformet slik at det skal gis en kort oversikt over utøvelse av samisk reiselivsvirksomhet, samt de finansieringsordninger som eksisterer pr. i dag for næringen. Det skal gis en kort oversikt over nasjonale og regionale føringer for reiselivet. De prinsipielle sider ved samisk reiselivsvirksomhet vurderes i lys av Sametingets politikk på nærings- og kulturområdet. Det skal fremmes forslag til retningslinjer som grunnlag for samisk reiseliv og fremmes innspill på satsingsområder for framtidig samisk reiselivsvirksomhet.

Innafor reiselivsnæringen er det mange kvinner ansatt. Det må derfor igangsettes tiltak som særlig vil komme kvinner til gode innenfor denne næringen, f.eks. tiltak knyttet til arktisk matstrategi og til duodji.

Endret målformulering:

Jfr. Handlingsplanen for samiske kyst og fjordområder.

Tillegg:

- Øke kompetanse og bedre samordning og samarbeid mellom aktørene innenfor de tilbud som gis
- Samlet profilering av tilbudene

Sign: SS / EKN

- Fokus på ekthet og kvalitet i produkttilbudet

Strategier:

- Bidra til at samiske premisser vektlegges i reiselivsprosjekt hvor samisk kultur formidles og eksponeres
- Igangsette en vurdering av reiselivets plass i samisk nærings- og kulturutvikling
- Vurdere de etiske og prinsipielle sidene ved bruk av samisk kultur i reiselivssammenheng
- Bidra til et bredt samarbeid mellom ulike aktører både finansielt og kompetansemessig
- Definere mål, strategier, tiltak, samt ansvarlige aktører innenfor reiselivsnæringen

I toårsperioden gis følgende tiltak prioritet:

Tiltak må vurderes etter at reiselivsutredningen er lagt fram

5.6 Næringskombinasjoner

Status og endrede forutsetninger:

Kombinasjoner av flere næringer har vesentlig betydning for utvikling av helhetlige samiske lokalsamfunn. Tradisjonelt har kvinner vært engasjert i primærnæringene i kombinasjon med hushold og omsorgsansvar. Duodji har spesielt vært ei næring mange kvinner har inntekt fra. I dag søker kvinner også utkomme fra servisesektoren, enten det er privat eller offentlig virksomhet. Det er viktig at rammebetingelser og støtteordninger tilpasses slik at kombinasjoner av næringer tilpasses kvinners muligheter for utkomme.

Sametinget vedtok nye retningslinjer for næringskombinasjonsordningen i september 1996. Retningslinjene ble gjort gjeldende fra 1997. I de nye retningslinjene ble næringskombinasjonsordningen gjort gjeldende for hele Samisk utviklingsfonds virkeområde. Det ble også gjort endringer med hensyn til inntektsgrenser og hvem ordningen skulle gjelde for.

Endret målformulering:

Ingen endringer jfr. Handlingsplanen for samiske kyst og fjordområder.

Ny strategi:

- Å legge forholdene til rette for næringskombinasjoner, slik at dette blir en bærekraftig næring i samiske kyst- og fjordområder.

Tiltak:

- Bidra til minst fem levedyktige virksomheter i kombinasjon med andre næringer
- Videreføre en permanent driftsstøtteordning for de næringer som har behov for det
- Evaluere og tilpasse retningslinjene for driftsstøtteordningen
- Opprette et rekrutteringsprogram for kvinner som ønsker å etablere seg i jordbruket eller i kombinasjon med jordbruk som en av komponentene

I toårsperioden gis følgende tiltak prioritet:

- Evaluere og tilpasse retningslinjene for driftsstøtteordningen
- Opprette et rekrutteringsprogram for kvinner som ønsker å etablere seg i jordbruket eller i kombinasjon med jordbruk som en av komponentene

Ansvarlige aktører:

Sametinget og Samisk næringsråd

Sign: SS / EKN

5.7 Samisk språkutvikling

Status og endrede forutsetninger:

I lov av 12. juni 1987 nr 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) kapittel 3, som ble tilføyd ved lov 21.12.1990, gis det bestemmelser om samisk språk. Loven slår fast at samisk og norsk er likeverdige språk, og at det skal være likestilte språk i henhold til lovens bestemmelser. Det er opprettet et forvaltningsområde for samisk språk hvor det gjelder særlige regler for bruk av samisk i offentlig forvaltning. Området består av Karasjøk, Kautokeino, Nesseby, Tana og Porsanger kommuner i Finnmark, og Kåfjord kommune i Troms. Innenfor dette forvaltningsområde har offentlige organer blant annet plikt til å svare på samisk ved både skriftlige og muntlige henvendelser på samisk.

Sametinget har bl.a. prioritert utviklingen av språklige tiltak med sikte på å fremme samisk språk utenfor forvaltningsområdet, gjennom utarbeidelse av planer for det sørsamiske- og lulesamiske området, samt Ofoten, Senja og Sør-Troms området. Disse utredningene fremmer forslag til konkrete språktiltak. Sametinget har behandlet og sluttet seg til forslagene i utredningene (jf. Sametingets vedtak av 08.- 10.06.93 i sak 22/93 av 25.- 27.05.94 i sak 26/94 og av 22.- 24.11.94 i sak 46/94)

Overlevering av morsmålet fra en generasjon til den neste er et område der familien og hjemmet har hatt en sentral rolle. I samiske kyst og fjordområder i dag er kunnskaper om samisk språk, spesielt de lokale sjøsamiske dialekter i ferd med å gå tapt. Det ligger derfor en betydelig utfordring i å styrke og utvikle samisk språk her. Etableringer av flere språksentre i samiske kyst- og fjordområder på linje med de som er etablert i Kåfjord og Porsanger, vil være et godt tiltak.

Endret målformulering:

Ingen endringer jfr. Handlingsplanen for samiske kyst og fjordområder.

Tiltak:

- Bidra til å opprette en støtteordning for kommuner som på sikt kan omfattes av Samelovens språkregler
- Utvide forvaltningsområdet for samelovens språkregler til områder der dette er mulig å gjennomføre
- Etablere lokale språksentre
- Iverksette et program for dokumentasjon og utvikling av samisk maritim og sjøsamisk terminologi
- Bidra til å opprette en stipendordning for førskolelærere, lærere og språkmedarbeidere
- Bidra til å opprette språkopplæring uten personlige kostnader for den voksne samiske befolkning
- Bidra til å styrke samisk kulturfaglig utdanning på høyskolenivå
- Bidra til å sikre at barn får anledning til å lære samisk
- Opprette grunntilskudd til lokale språksentra
- Bidra til en generell opprusting av skoleverket slik at samisk språk og kultur styrkes

I toårsperioden gis følgende tiltak prioritet:

- Opprette grunntilskudd til lokale språksentre
- Etablere lokale språksentre

Ansvarlige aktører:

Sametinget, Samisk språkråd, aktuelle departementer, fylkeskommuner og kommuner

Sign: SS / EKN

5.8 Samiske kultur- og flerbrukshus

Status og endrede forutsetninger:

Sametinget er beredt til å delta aktivt i det videre arbeidet der verdiskaping, næringsutvikling og kompetanseoppbygging står sentralt, og har vital betydning for utvikling av det samiske samfunn. Gjennom arbeidet i Regjeringens Nord-Norgeutvalg har Sametinget påpekt betydningen av samiske kompetansesentra og kulturhus i ulike deler av det samiske bosettingsområdet.

Kvinner etterspør mer enn en arbeidsplass for å bosette seg i samiske områder. Samiske kulturbygg kan bidra til en infrastruktur som gir trivsel og utviklingsmuligheter for lokalsamfunnene. Det er viktig å planlegge slike bygg med tanke på en flerbruksmodell inkludert tilbud til barn og unge.

Endret målformulering:

Ingen endringer jfr Handlingsplanen for samiske kyst og fjordområder.

Strategier:

- Etablere samiske kulturbygg i samiske kyst- og fjordområder slik at Sametinget når sitt overordnede mål; å sikre at det samiske folk har reelle muligheter for samisk kulturutøvelse
- Bidra til å sikre drift av de kulturinstitusjoner/flerbrukshus som er etablert

Tiltak:

- Bidra til bygging av Ája Samiske Senter i Kåfjord kommune, Troms (utvidelse og drift)
- Bidra til bygging av Várddoáiki Samisk Senter i Ofoten og Sør-Troms
- Bidra til å etablere Østsamisk museum i Sør-Varanger kommune, Finnmark, som samisk tusenårssted (bygging og drift)
- Bidra til utvidelse av Árran - julevsáme guovddaš / lulesamisk senter, Tysfjord kommune, Nordland
- Bidra til at Várjjat Sámi Musea/Varanger Samiske Museum sikres driftsstøtte

I toårsperioden gis følgende tiltak prioritert:

- Bidra til å sikre drift av de kulturinstitusjoner/flerbrukshus som er etablert
- Bidra til å etablere Østsamisk museum i Sør-Varanger kommune, Finnmark, som samisk tusenårssted (bygging og drift)
- Bidra til bygging av Ája Samiske Senter i Kåfjord kommune, Troms (utvidelse og drift)

Ansvarlige aktører:

Sametinget, Samisk kulturråd, Samisk næringsråd, Kulturdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, fylkeskommuner og kommuner

5.9 Informasjonsvirksomhet

Status og endrede forutsetninger:

Sametinget har i 1995 vedtatt en egen informasjonsstrategi med handlingsplan fram til 31.12.97. Sametinget vil i løpet av 1998 rullere informasjonsstrategien. Status for og ny satsing på informasjonsvirksomhet vil bli drøftet og vedtatt. Fra informasjonsstrategien ble vedtatt og fram til i dag, er følgende prioritert: utgivelse av eget informasjonsblad - fra og med 1996, informasjonskampanje rettet mot kyst- og fjordområder i forbindelse med

Sign: SS / EKN

sametingsvalget -97 og forarbeid i forbindelse med opprettelse av samisk informasjons-tjeneste.

Endrede målformuleringer:

- Øke informasjonen om Sametingets virksomhet, slik at man gjennom dette får økt oppslutning om samemantallet, samt interesse for Sametingets arbeid
- Sørge for at flest mulig av den samiske befolkning blir informert om saker som -berører deres hverdag
- Synliggjøre Sametingets arbeid
- Bidra til å øke anerkjennelsen av Sametinget og vekke interesse for politisk deltaking og innflytelse
- Synliggjøre samenes rettigheter i hht gjeldene lover og inngåtte internasjonale avtaler

Strategier:

- Etablering av en **samisk informasjonstjeneste** i regi av Sametinget
- Etablering av samisk bibliotekstjeneste
- Planlagt bruk av videreinformatorer og andre informasjonskanaler
- Handlingsplan for 1999 - 2001 med ekstra innsats på kyst- og fjordområdene

Tiltak:

Sametingets informasjonsstrategi rulleres i 1998.

I toårsperioden gis følgende tiltak prioritet:

Tiltak prioriteres i forbindelse med rulling av Sametingets informasjonsstrategi i 1998

Ansvarlige aktører:

Sametinget

- "Samiske fiskerier mot år 2000" Rapport fra prosjektet "Handlingsplan for gjennomføring av samisk fiskerisone", Samisk næringsråd 14.januar 1995.
- "Jordbruksplan for samiske bosettingsområder", Sametinget august 1995. Behandlet i Sametinget 27.02 - 01.03.96 i sak 12/96.
- Utredninger til styrking av samisk språk: Det sørsamiske dialektområdet, Sametinget desember 1992. Behandlet i Sametinget 08.10.06 i sak 22/93
- Lulesamisk språkområde, Sametinget september 1993. Behandlet i Sametinget 25-27.05.94 i sak 26/94
- Ofoten og Sør-Troms språkområde, Sametinget. Behandlet i Sametinget 22.-24.11.94 i sak 46/94.
- NOU 1995: 6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge, Sosial- og helsedepartementet august 1995. Behandlet i Sametinget 26.02-01.03 i sak 9/96.
- Samisk utviklingsfond - som utviklingsaktør i samiske bosettingsområder, NIBR for Sametinget august 1993. Behandlet i Sametinget 20-24.09.94 i sak 36/93.
- Støtte til næringskombinasjoner i samiske områder, NIBR for Sametinget desember 1994. Behandlet i Sametinget 21.24.02.95 i sak 08/95.
- Samlet plan for samiske kulturhus, Samisk kulturråd, oktober 1995. Behandlet i Sametinget 21-23.05.96 i sak 23/96.
- n Innstilling fra Samisk Fiskeritutvalg, Fiskeridepartementet. Behandlet i Sametinget 27 februar 1998, sak 13/98.
- Samisk barne- og ungdomsplan, 1997. Behandlet i Sametinget 27.11.97.

Forslag 1, representant Tor Nilsen, NSR sametingsgruppe:

Side 11, tiltak:

- Etablere et videregående tilbud i næringskombinasjoner

Sign: SS / EKN

Forslag 2, representant Geir Liland, SVF's sametingsgruppe:

På side 3 i Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder, står det at planen vil inneholde 9 innsatsområder for årene 1998 - 2000. Fiskeoppdrett er ikke tatt med. Bare på side 8 står det at man vil bidra til miljøtiltak i eksisterende fiskeoppdrettsanlegg. Vi i SVF's gruppe mener at fiskeoppdrett er et meget verdifullt bidrag til næringsliv og bosetting i samiske kyst- og fjordstrøk. Dette er nå spesielt interessant etter de signaler som er kommet fra fiskeriminister Angelsen om at man i departementet ønsker å spre konsensjonene til lokale aktører i stedet for bare å samle dem hos stor-firmaer som Dåfjord-laks og Stolt-Nielsen. Vi mener at oppdrett er en naturlig næring i fjordene såfremt den kan etableres uten å komme i konflikt med tradisjonelt fiske eller forstyrre gytefelt, og bør være med i handlingsplanen.

Forslag 3, representant Randi Skum, NSR's sametingsgruppe:

Vedr. punkt 5.8 om Samiske kultur- og flerbrukshus:

Her foreslås et nytt strekpunkt under «tiltak», med følgende tekst:

- Bidra til bygging av «Samisk kulturhus på Senja», Lenvik Kommune, Troms

Forslag 4, representant Willy Ørnebakk, AP's sametingsgruppe:

Tilleggsforslag:

Pkt. 5.1 Jordbruk

Nytt 6. strekpunkt:

- Opprette konkrete støtteordninger for kvinner som ønsker å etablere seg i jordbruket eller kombinasjoner der jordbruk er en av komponentene.

Nytt 8. strekpunkt:

- Bidra til at frakttilskuddsordningen styrkes.

I toårsperioden gis følgende tiltak prioritet:

- Modernisere, eller bygge ut, gårdsbruk mellom 0.4 og 1.5 årsverk
- Opprette konkrete støtteordninger for kvinner som ønsker å etablere seg i jordbruket eller i kombinasjonsnæring der jordbruk er en av komponentene.
- Bidra til at frakttilskuddsordningen styrkes.

Pkt. 5.3 Fiske

Nytt 6. strekpunkt:, og at det settes ressurser inn på å begrense selbestanden.

Nye strekpunkt:

- Arbeide for et 10-årig forbud mot loddefiske
- Lage oversikt over fredningskrav som kan danne grunnlag for et samlet fremstøt overfor høyere politisk nivå
- Være pådriver for å få fortgang i etableringen av landbasert oppdrettsvirksomhet
- Utrede avgiftssystem for fiskeressursene som føres ut av regionen
- Arbeide for regionale kvoteordninger
- Arbeide for at deltakerloven ikke skal svekkes og at flåten fortsatt skal være fiskereid

Laksefiske, nye strekpunkt:

- Laksefisket skal stadig være en viktig materiell kulturbærer i samiske kyst- og fjordstrøk
- Samisk økologisk og lokal kunnskap og tradisjon må legges til grunn ved forvaltning av laksebestandene:
 - sel- og sjø/svømmefuglebestandenes innvirkning på laksebestanden undersøkes

Sign: SS EKN

- industrifisket etter sild, sil- og loddefisket, og innvirkningen på laksebestanden, må undersøkes
- Det gjøres systematiske bestandsberegninger for de enkelte vassdrag
- De senere års fredninger trekkes tilbake, med mindre det kan dokumenteres faglig at de har noen effekt
- Man aksepterer heller ikke flere fredningsordninger, uten at man har en vitenskapelig dokumentasjon på nytten av den

Pkt. 5.6 Næringskombinasjon

Nytt strekpunkt:

- Være pådriver for etablering av næringskombinasjoner som videregående utdanning.

Endret strekpunkt:

- Opprette konkrete støtteordninger for kvinner...

Endret prioritet:

- Opprette konkrete støtteordninger for kvinner...

Pkt. 5.7 Samisk språkutvikling

Nytt strekpunkt:

- Utvikle og ta i bruk nye metoder for språkopplæring

Nytt pkt. 5.10 Samisk utviklingsfonds virkeområde

Samisk utviklingsfonds virkeområde:

Sametinget ønsker å beholde utvidelse av samisk utviklingsfonds virkeområde som eget innsatsområde. Etter utvidelsen som Sametinget vedtok i 1997, kan man innenfor de nye områdene klart se eksempler på hvor viktig det å befinne seg innenfor virkeområdet faktisk er for å få satt fart i arbeidet med styrkingen av samiske identitet, språk, kultur, næringer og samfunnsliv.

På bakgrunn av disse eksemplene kan en fastslå at det å innlemme de kommuner som har ønsket det i virkeområdet, vil være en meget effektiv måte å få satt fart i arbeidet med målsettingen for denne planen. Det må derfor være ambisjonen at en på sikt kan klare å innlemme de områdene som står utenfor. Sametinget vil derfor i denne toårsperioden prioritere innlemming av en ny kommune.

Tiltak:

Lynge Kommune i Troms innlemmes fra 01.01.1999.

Videre behandlingsmåte for handlingsplan for samiske kyst og fjordområder:

1. Sametingsrådets forslag til behandlingsmåte følges, med det tillegg at signalene som kommer frem under debatten fredag 29. mai, er grunnlag for videre behandling av handlingsplanen, i den tverrparlamentariske arbeidsgruppen.
2. Sametingsrådet lager utkast til en fullstendig revidert handlingsplan, som legges frem for Sametinget.

Forslag 5, representant Peder Mathisen, SP's sametingsgruppe:

Tillegg:

Som nytt 3. avsnitt s. 3 Fiske:

Sign: SS / EKN

Både den norsk artske torskestammen og norsk kysttorskebestand er nu dramatisk redusert. I takt med dette er kampen allerede igang om retten til å få mest mulig eierandeler i de fremtidige knappe ressurser.

Store kapitalinteresser gjør fremstøt om på lik linje med fiskerne til eierskap i fiskefartøyer. Det det i første rekke kampen står om er å endre deltakerloven og få innført enhetskvoteordning. Sametinget vil på det sterkeste gå imot at deltakerloven endres og at enhetskvoteordning innføres.

Forslag 6, representant Roger Pedersen, SVF's sametingsgruppe:

S. 13 i handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder, pkt. strategier blir erstattet med følgende ordlyd:

1. At eksisterende samisk kulturinstitusjoner sikres en tilfredsstillende driftsfinansiering.
2. At tradisjonelle samiske områder og byer med markant samisk befolkning som pr. dags dato ikke har etablert samiske kulturinstitusjoner, prioriteres ved etablering av nye samiske kultursentra.

Pkt.

Tiltak: Her strykes det som står her og erstattes med den prioriterte liste på s. 23 i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus.

Forslag 7, representant Eva Josefsen, NSR's sametingsgruppe:

Kap. 2 Rullering av planene, side 3 (midt på siden) foreslås følgende endring:

Planen vil inneholde 10 satningsområder for årene 1998 - 2000:

1. Kulturell revitalisering og identitetsbygging

Øvrige punkter forskyves tilsvarende ned.

Kap. 5 Innsatsområder 1998 - 2001 side 5, nytt punkt 5.1:

Kulturell revitalisering og identitetsbygging

Bakgrunn:

Den samiske kulturen i samisk kyst- og fjordområder er i variende grad i en presset situasjon. På tross av at statens fornorskningsspolitikk forlengst er forlatt, er disse mekanismene fortsatt inntakt og kan avleses i den generelle samfunnsutviklingen. Den sjøsamiske kulturen er i økende grad under press. Uten en offensiv og bevisst handling for å motvirke denne utviklingen, vil snart store deler av denne kulturen være borte. Det er derfor påkrevd med fokus og prioritering av områder hvor det hittil har skjedd lite i forhold til kulturell revitalisering.

Mål:

Sjøsamisk identitetsbygging og kulturell revitalisering.

Strategi:

- Stimulere den sjøsamiske befolkningen til å ta ansvar for egen historie og synliggjøring av kultur

Tiltak:

- Etablere og informere om ordninger som muliggjør historiske nedtegnelser
- Tilrettelegge for formidling av historie og lokal kunnskap gjennom barnehager og skoler

Sign: SS / EKN

- Bidra til at det utarbeides kursopplegg i tradisjonell kunnskap, som for eksempel matlaging og gammebygging
- Retten til å lære om egen historie og kultur, bl.a gjennom voksenopplæring
- Bidra til utarbeidelse og formidling av litteratur og undervisningsmaterieell med tilknytning til sjøsamiske områder
- Styrking av samisk kulturfaglig utdanning på høghskolenivå

I toårsperioden skal følgende tiltak gis prioriteres:

- Etablere og informere om ordninger som muliggjør historiske nedtegnelser
- Tilrettelegge for formidling av historie og lokal kunnskap gjennom barnehager og skoler

Ansvarlige aktører:

Sametinget, Samisk kulturråd, Samisk utdanningsråd, fylkeskommuner og kommuner

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 4, siste del (utsettelsesforslaget; videre behandlingsmåte), ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Berit Ranveig Nilssen, saksordfører	
2.	Willy Ørnebakk	Tor Nilsen
		Berit Ranveig Nilssen
		Ragnhild Nystad
		Willy Ørnebakk
3.	Geir Liland	
4.	Peder Mathisen	
5.	Eva Josefsen	Willy Ørnebakk
		Steinar Pedersen
6.	Randi A. Skum	
7.	Tor Nilsen	
8.	Roger Pedersen (-27.05.98)	
	Willy Olsen (forr.orden)	
10.	Josef Vedhugnes	
	Ragnhild Nystad (forr.orden)	
	Willy Olsen (forr.orden)	
	Ragnhild Nystad (forr.orden)	
	Per Solli (forr.orden)	
11.	Steinar Pedersen	
	Ragnhild Nystad (forr.orden)	
12.	Jarle Jonassen	

Sign:  EKN

Ragnhild Nystad (forr.orden)

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

1. Sametingsrådets forslag til behandlingsmåte følges, med det tillegg at signalene som kommer frem under debatten fredag 29. mai, er grunnlag for videre behandling av handlingsplanen, i den tverrparlamentariske arbeidsgruppen.
2. Sametingsrådet lager utkast til en fullstendig revidert handlingsplan, som legges frem for Sametinget.

Saken avsluttet 29. mai 1998 kl. 10.00.

Sign: *SS* / *EKN*

Sak 22/98 Reindrifststyrets årsmelding for 1996 - 1997

Saken påbegynt 28. mai 1998 kl. 09.00.

I. Dokumenter

- Reindrifstforvaltningens årsmeldinger 1996 og 1997
- Totalregnskapet for reindrifsnæringen, regnskap 1996 og budsjett 1997
- Ressursregnskap for reindrifsnæringen, for reindrifsåret 1. april 1996-31. mars 1997
- Utskrift av møtebok i sak 18/97 Årsmeldinger 1995 - Reindrifststyret og Områdestyrene
- Brev av 03.04.98 fra NORUT Informajosteknologi as ang. lavbeitesituasjonen på Finnmarksvidda

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget registrerer at systemet for rapportering fra reindrifstens styrende organer er lagt om og gjennomført etter nye retningslinjer fra inneværende rapporteringsperiode. Denne omleggingen synes fornuftig, og viser bredden i det arbeidet reindrifstforvaltningen og dens styrende organer utfører. Særlig ønsker Sametinget velkommen reindrifststyrets fokus på utfordringer for næringen fremover, og at ressursregnskapet for reindrifstnæringen gir et så veldokumentert bilde av situasjonen i reindriften.

Sametinget vil legge vekt på å gi reindrifststyret en direkte tilbakemelding på de utfordringer styret skisserer. Dette vil utgjøre en nødvendig del av den politiske debatten om situasjonen i reindriften, og være med på å skape debatt om de utfordringer reindrifstnæringen står overfor.

Det nye reindrifststyret har vært aktiv i sin rådgivningsfunksjon overfor Sametinget og landbruksmyndighetene. Gjennom faglige råd i aktuelle saker, har reindrifststyret markert vilje og evne til å sette viktige saker på dagsorden. Sametinget legger vekt på at de styrende organ i reindrifstforvaltningen skal ha en slik rolle, i tillegg til sin utøvelse av forvaltningsmyndighet i henhold til lov og regelverk.

I sin årsmelding nevner reindrifststyret en rekke viktige saker som har vært drøftet. Sametinget vil i det følgende knytte noen kommentarer til disse.

Oppnevning av reindrifstlovkommisjon / utvalg

Helt riktig påpeker reindrifststyret noen av de største svakheter ved dagens reindrifstlovgivning. Dette er en av de viktigste sakene i den kommende perioden. Ved forrige gjennomgang av loven fra 1978, ble kun deler av loven vurdert, og det ble gitt signaler om en bredere gjennomgang på et senere tidspunkt.

Ved gjentatte anledninger har Sametinget reist spørsmålet om reindrifstlovgivningen bør tas opp til en helhetlig behandling. Den såkalte Aursundsaken fra høyesterett i oktober 1997 viste at et sentralt element i loven, beiteretten innenfor det samiske reindrifstområdet, ikke hadde det vern mange hadde forutsatt. Nå er det foreslått å foreta en todelt gjennomgang av loven, der samerettsutvalget i sitt videre arbeid ser på rettighetsspørsmål, mens en reindrifstlovkommisjon oppnevnes for en gjennomgang av interne forhold og forvaltningssystemet.

I likhet med reindrifststyret mener Sametinget at det nå er avgjørende å få en lovgivning med bred legitimitet i næringen. Dette forutsetter et mandat og en deltakelse i lovarbeidet som kan

Sign: SS / EKN

sikre lovverkets forankring i utøvernes hverdag. Slik kan loven gi et bedre bilde av rådende sedvaner og rettsoppfatninger i reindriften.

Arbeidet med nye distriktsinndelinger

Nye distriktsinndelinger var et av flere tiltak som ble forutsatt gjennomført i forbindelse med omleggingen av reindriftpolitikken i 1992. I sitt vedtak i forbindelse med behandlingen av Stortingsmelding nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift uttalte tinget bl.a.:

«Sametinget støtter Regjeringens planer om nyinndeling av reinbeitedistrikter som del av en strategi for bedre beitefordeling og beitebruk. Dette må gjøres ikke bare i Finnmark, men også sørover hvor behovene for slike reguleringer enkelte steder er like klare. Uklare arealreguleringer internt skaper og opprettholder konflikter mellom de enkelte driftsgrupper. Dette må snarest avklares ved endring av reindriftsloven, slik at fellesbeitebegrepet avskaffes i sin udefinerte form. Dagens inndelinger og mangel på inndelinger samsvarer ikke med de behov for rasjonell og økologisk drift som foreligger. Det har fra næringens egne rekker vært gjort utspill hvor nyinndeling av distriktene har stått sentralt. For å utarbeide egnede beite- og driftsplaner for hvert enkelt distrikt må inndelingene være slik at de naturlig danner grunnlag for samarbeid mellom driftsenhetene i distriktet.» (Sak 15/92)

Videre sa Sametinget følgende i forbindelse med revisjon av reindriftsloven i 1994:

«Som departementet påpeker kan det være behov for en klarere hjemmel for en nærmere regulering av fellesbeitedistriktene. En klar forutsetning bør imidlertid være at man i tillegg til sedvanerett og drifts- og forvaltningsmessige hensyn må legge til grunn tradisjonell samisk rettsoppfatning i vurderingen av den konkrete gjennomføringen av slike reguleringer.» (Sak 5/94)

Sametinget vil påpeke og understreke disse hensyn, og gi sin støtte til at arbeidet fortsetter. I den sammenheng er de forhold reindriftsstyret påpeker svært sentral. Fra myndighetenes side er det avgjørende å basere arbeidet med ny distriktsinndeling på næringens egne behov. Det at det kan være en del interne motsetninger og uenighet om sedvanemessige rettigheter, er problematisk, men bør ikke være til hinder for at man med utgangspunkt i den interne prosessen i næringen tar et skritt videre i å definere beiteområdene klarere.

Ressurssituasjonen / Fastsettelse av øvre reintall på driftsenhetsnivå

Ressurssituasjonen i reindriften er en grunnleggende utfordring i arbeidet framover. Sametinget oppfordrer reindriftenes styringsorganer til fortsatt å prioritere ressursovervåkingen og reindriftenes tilpasning til beiteressursene.

Sametinget har ved flere anledninger understreket at det må være samsvar mellom de signaler man gir gjennom øvre reintall og den ressurssituasjonen man har i de ulike områdene. Arbeidet med å tilpasse reinantallet til ressursgrunnlaget er nå intensivert av reindriftsstyret. Sametinget understreker at det er viktig å få til en prosess der reinbeitedistrikt og reindriftssamer dras aktivt med og ansvarliggjøres i dette arbeidet. En slik prosess kan være både ressurs- og tidkrevende. Disse forhold må ivaretas, og tinget vil derfor oppfordre reindriftsstyret om å bruke den tid som er nødvendig for å få til en god prosess og gjennomføring.

Rekruttering - Generasjonsoverganger

En av de store utfordringene i perioder med omstilling og reduksjon av antall utøvere i reindriften, er behovet for å opprettholde rekrutteringen til næringen. Sametinget ser det som

Sign: SS / EKN

en forutsetning for å nå målet om en bærekraftig reindrift, at man sikrer en god rekruttering til reindriften. Det er derfor gledelig at reindriftsstyret har videreført debatten om tiltak for å sikre tilgangen av arbeidskraft i næringen. Det er videre viktig at reindriftsstyret i sitt arbeid vurderer de muligheter som finnes for å avhjelpe generasjonsoverganger og rekruttering i reindriften. Sametinget støtter initiativ og tiltak som kan sikre og ivareta nye utøveres interesser. Tinget vil derfor oppfordre til en prosess der utøvere og styrende organer i fellesskap finner gode løsninger på dette problemet, slik at næringens fremtid sikres når problemer knyttet til overbeiting og ressursknapphet er overvunnet.

Sametinget er opptatt av at kvinner rekrutteres til reindriften. Reindriftenes styringsorganer må vektlegge dette forholdet når man vurderer tildeling av nye driftsenheter.

Rovdyrproblematikken

I likhet med reindriftsstyret vil Sametinget nok en gang understreke alvoret i det faktum at rovdyrbestandene i mange områder nå er i ferd med å utgjøre en trussel for reindriften eksistens. Det haster med å få en forvaltning som klarer å balansere behovet for vern av rovvilt med hensynet til den samiske reindriftenes behov for trygghet og forutsigbarhet i sin næringsdrift.

Sametinget vil støtte initiativ fra reindriftenes styrende organer som kan bidra til å redusere presset på reindriften i rovdyrutsatte områder. Erstatningsordningene er nå forbedret, men kan ikke kompensere for de problemer reindriften får når rovdyr tap truer næringsgrunnlaget i enkelte områder.

Fremtidige utfordringer

Sametinget forventer at reindriftenes styringsorganer med reindriftsstyret i spissen, inntar en aktiv rolle i utviklingen av reindriftpolitikken i tråd med vedtatte målsettinger. Tinget sier seg videre enig i de utfordringer som skisseres i reindriftsstyrets årsmelding.

Nasjonalparker spesielt, og små og store inngrep i reindriftsarealene generelt, er saker som Sametinget gjerne ser at reindriftsstyret tar opp til nærmere drøfting. Sametinget har mottatt en rekke henvendelser fra reindriften om problemer knyttet til etablering og utvidelse av nasjonalparker. Etter Sametingets oppfatning må denne problematikken sees i sammenheng med andre former for inngrep i reindriftenes rettigheter. I mange sammenhenger er dette inngrep som ofte er vanskeligere å håndtere fordi de er motivert ut i fra miljø- og bevaringshensyn.

I den sammenheng er det et paradoks at miljømyndighetene i mange sammenhenger utelukker menneskelig aktivitet som en del av naturmiljøet, og ser bort i fra det faktum at den samiske reindriften har vært og er en integrert del av aktiviteten i områdene som skal fredes. Konsekvensen for reindriften kan i mange tilfeller være like alvorlig som ved fysiske inngrep i området, og vanskelig gjøre en bærekraftig utnyttning av områdene til samiske næringsformål.

Reindriftsmyndighetene må søke å sikre et bredt og dekkende konsekvensutredningsprogram, som ser inngrepene i sammenheng med den sedvanemessige og folkerettslige beskyttede bruken av områdene, samtidig som sammenhengen mellom næring, kultur og samfunn vektlegges. Sametinget vil komme tilbake til denne problematikken i sin fulle bredde i forbindelse med det videre arbeidet med samiske rettigheter.

Reindriften er en svært arealekstensiv næring. Dette gjør i seg selv at man står overfor mange aktører som i ulik grad har innflytelse på de rammebetingelser utøverne har for sin næring. Styringsorganene i reindriften har i den sammenheng viktige roller som rådgivnings- og forvaltningsorganer i samarbeid med kommunale, fylkeskommunale og statlige myndigheter. Reindriftenes styringsorganer har et overordnet ansvar, men det er også viktig at kommunale

Sign: SS / EKN

og fylkeskommunale organer ansvarliggjøres i forhold til reindriften og tar hensyn til næringen og forholdet mellom reindrift og andre interesser i sitt planarbeidet.

Det synes å være mange svake punkter i polititjenestene for den samiske befolkning og reindriftnæringen. Det synes heller ikke å finnes en bred forståelse for dette eller engasjement i politiledelsen i Finnmark for å bedre situasjonen. Dette fører til utrygge forhold for den samiske befolkning. Samtidig bidrar ulike episoder som politiet burde håndtere og helst forhindre, til at bildet av samene utad svertes. Kunnskaper i samisk og kunnskaper om samiske forhold, herunder om reindrift, synes å være svært mangelfulle innen politietaten. Det har lenge vært offentlig kjent at språklovens bestemmelser ikke oppfylles. Organisering av polititjenesten og ressursbruken overfor reindriftnæringen synes å være feilaktig. Rekrutteringen og opptaksvilkårene til politiutdanningen synes også å være et stort hinder for samiske søkere. Sametinget henstiller reindriftsstyret om å gripe fatt i problematikken med sikte på en forbedring av forholdene.

Situasjonen i reindriften er ikke entydig negativ. Som reindriftsstyret påpeker er det mange reindriftsutøvere som lever godt av sin næring. Sametinget har som mål å sikre at næringen utvikles slik at så mange som mulig i reindriften opplever at de har et akseptabelt inntektsnivå og opplever reindriften som en trygg og fremtidsrettet næring. Dette er en utfordrende oppgave av mange årsaker, og de senere år har vist hvor sårbar næringen er.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Protokolltilførsel fremmet av representant Steinar Pedersen, AP's sametingsgruppe:

Beskrivelsen av polititjenesten under punktet «Fremtidige utfordringer», er etter Arbeiderpartiets oppfatning altfor generelt negativ. Gruppen er selvsagt enig i at man må få en heving av samisk språk- og kulturkompetanse i politiet, men derfra til å si at man i dag har generelt *utrygge forhold for den samiske befolkning*, er ikke dekkende for de faktiske forhold.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Isak Mathis O. Hætta, saksordfører	
2.	Randi A. Skum	
3.	Margreta Påve Kristiansen	
4.	Magne A. S. Huuva	Arne Mortensen
5.	Per Solli	Ing-Lill Pavall
6.	Willy Olsen	
7.	Per A. Bæhr	
8.	Steinar Pedersen	Jarle Jonassen Steinar Pedersen
9.	John Henrik Eira	
10.	Isak Mathis O. Hætta, saksordfører	

Sign: SS / EKN

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget registrerer at systemet for rapportering fra reindriftens styrende organer er lagt om og gjennomført etter nye retningslinjer fra inneværende rapporteringsperiode. Denne omleggingen synes fornuftig, og viser bredden i det arbeidet reindriftsforvaltningen og dens styrende organer utfører. Særlig ønsker Sametinget velkommen reindriftsstyrets fokus på utfordringer for næringen fremover, og at ressursregnskapet for reindriftnæringen gir et så veldokumentert bilde av situasjonen i reindriften.

Sametinget vil legge vekt på å gi reindriftsstyret en direkte tilbakemelding på de utfordringer styret skisserer. Dette vil utgjøre en nødvendig del av den politiske debatten om situasjonen i reindriften, og være med på å skape debatt om de utfordringer reindriftnæringen står overfor.

Det nye reindriftsstyret har vært aktiv i sin rådgivningsfunksjon overfor Sametinget og landbruksmyndighetene. Gjennom faglige råd i aktuelle saker, har reindriftsstyret markert vilje og evne til å sette viktige saker på dagsorden. Sametinget legger vekt på at de styrende organ i reindriftsforvaltningen skal ha en slik rolle, i tillegg til sin utøvelse av forvaltningsmyndighet i henhold til lov og regelverk.

I sin årsmelding nevner reindriftsstyret en rekke viktige saker som har vært drøftet. Sametinget vil i det følgende knytte noen kommentarer til disse.

Oppnevning av reindriftslovkommisjon / utvalg

Helt riktig påpeker reindriftsstyret noen av de største svakheter ved dagens reindriftslovgivning. Dette er en av de viktigste sakene i den kommende perioden. Ved forrige gjennomgang av lover fra 1978, ble kun deler av loven vurdert, og det ble gitt signaler om en bredere gjennomgang på et senere tidspunkt.

Ved gjentatte anledninger har Sametinget reist spørsmålet om reindriftslovgivningen bør tas opp til en helhetlig behandling. Den såkalte Aursundsaken fra høyesterett i oktober 1997 viste at et sentralt element i loven, beiteretten innenfor det samiske reindriftsområdet, ikke hadde det vern mange hadde forutsatt. Nå er det foreslått å foreta en todelt gjennomgang av loven, der samerettsutvalget i sitt videre arbeid ser på rettighets spørsmål, mens en reindriftslovkommisjon oppnevnes for en gjennomgang av interne forhold og forvaltningssystemet.

I likhet med reindriftsstyret mener Sametinget at det nå er avgjørende å få en lovgivning med bred legitimitet i næringen. Dette forutsetter et mandat og en deltakelse i lovarbeidet som kan sikre lovverkets forankring i utøvernes hverdag. Slik kan loven gi et bedre bilde av rådende sedvaner og rettsoppfatninger i reindriften.

Arbeidet med nye distriktsinndelinger

Nye distriktsinndelinger var et av flere tiltak som ble forutsatt gjennomført i forbindelse med omleggingen av reindriftpolitikken i 1992. I sitt vedtak i forbindelse med behandlingen av Stortingsmelding nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift uttalte tinget bl.a.:

«Sametinget støtter Regjeringens planer om nyinndeling av reinbeitedistrikter som del av en strategi for bedre beitefordeling og beitebruk. Dette må gjøres ikke bare i Finnmark, men også sørover hvor behovene for slike reguleringer enkelte steder er like klare. Uklare arealreguleringer internt skaper og opprettholder konflikter mellom de enkelte driftsgrupper. Dette må snarest avklares ved endring av reindriftsloven, slik at fellesbeitebegrepet avskaffes i sin udefinerte form. Dagens inndelinger og mangel på inndelinger samsvarer ikke med de behov for rasjonell og økologisk drift som foreligger. Det har fra næringens egne rekker vært gjort utspill hvor nyinndeling av distriktene har stått sentralt. For å utarbeide egnede beite- og driftsplaner for

Sign: SS / EKN

hvert enkelt distrikt må inndelingene være slik at de naturlig danner grunnlag for samarbeid mellom driftsenhetene i distriktet.» (Sak 15/92)

Videre sa Sametinget følgende i forbindelse med revisjon av reindrifftsloven i 1994:

«Som departementet påpeker kan det være behov for en klarere hjemmel for en nærmere regulering av fellesbeitedistriktene. En klar forutsetning bør imidlertid være at man i tillegg til sedvanerett og drifts- og forvaltningsmessige hensyn må legge til grunn tradisjonell samisk rettsoppfatning i vurderingen av den konkrete gjennomføringen av slike reguleringer.» (Sak 5/94)

Sametinget vil påpeke og understreke disse hensyn, og gi sin støtte til at arbeidet fortsetter. I den sammenheng er de forhold reindrifftsstyret påpeker svært sentral. Fra myndighetenes side er det avgjørende å basere arbeidet med ny distriktsinndeling på næringens egne behov. Det at det kan være en del interne motsetninger og uenighet om sedvanemessige rettigheter, er problematisk, men bør ikke være til hinder for at man med utgangspunkt i den interne prosessen i næringen tar et skritt videre i å definere beiteområdene klarere.

Ressurssituasjonen / Fastsettelse av øvre reintall på driftsenhetsnivå

Ressurssituasjonen i reindrifften er en grunnleggende utfordring i arbeidet framover. Sametinget oppfordrer reindrifftens styringsorganer til fortsatt å prioritere ressurovervåkingen og reindrifftens tilpasning til beiteressursene.

Sametinget har ved flere anledninger understreket at det må være samsvar mellom de signaler man gir gjennom øvre reintall og den ressurssituasjonen man har i de ulike områdene. Arbeidet med å tilpasse reiantallet til ressursgrunnlaget er nå intensivert av reindrifftsstyret. Sametinget understreker at det er viktig å få til en prosess der reinbeitedistrikt og reindrifftssamer dras aktivt med og ansvarliggjøres i dette arbeidet. En slik prosess kan være både ressurs- og tidkrevende. Disse forhold må ivaretas, og tinget vil derfor oppfordre reindrifftsstyret om å bruke den tid som er nødvendig for å få til en god prosess og gjennomføring.

Rekruttering - Generasjonsoverganger

En av de store utfordringene i perioder med omstilling og reduksjon av antall utøvere i reindrifften, er behovet for å opprettholde rekrutteringen til næringen. Sametinget ser det som en forutsetning for å nå målet om en bærekraftig reindrift, at man sikrer en god rekruttering til reindrifften. Det er derfor gledelig at reindrifftsstyret har videreført debatten om tiltak for å sikre tilgangen av arbeidskraft i næringen. Det er videre viktig at reindrifftsstyret i sitt arbeid vurderer de muligheter som finnes for å avhjelpe generasjonsoverganger og rekruttering i reindrifften. Sametinget støtter initiativ og tiltak som kan sikre og ivareta nye utøveres interesser. Tinget vil derfor oppfordre til en prosess der utøvere og styrende organer i fellesskap finner gode løsninger på dette problemet, slik at næringens fremtid sikres når problemer knyttet til overbeiting og ressursknapphet er overvunnet.

Sametinget er opptatt av at kvinner rekrutteres til reindrifften. Reindrifftens styringsorganer må vektlegge dette forholdet når man vurderer tildeling av nye driftsenheter.

Rovdyrproblematikken

I likhet med reindrifftsstyret vil Sametinget nok en gang understreke alvoret i det faktum at rovdyrbestandene i mange områder nå er i ferd med å utgjøre en trussel for reindrifftens eksistens. Det haster med å få en forvaltning som klarer å balansere behovet for vern av rovvilt med hensynet til den samiske reindrifftens behov for trygghet og forutsigbarhet i sin næringsdrift.

Sign: SS / EKN

Sametinget vil støtte initiativ fra reindriftens styrende organer som kan bidra til å redusere presset på reindriften i rovdyrutsatte områder. Erstatningsordningene er nå forbedret, men kan ikke kompensere for de problemer reindriften får når rovdyr tap truer næringsgrunnlaget i enkelte områder.

Fremtidige utfordringer

Sametinget forventer at reindriftens styringsorganer med reindriftsstyret i spissen, inntar en aktiv rolle i utviklingen av reindriftpolitikken i tråd med vedtatte målsettinger. Tinget sier seg videre enig i de utfordringer som skisseres i reindriftsstyrets årsmelding.

Nasjonalparker spesielt, og små og store inngrep i reindriftsarealene generelt, er saker som Sametinget gjerne ser at reindriftsstyret tar opp til nærmere drøfting. Sametinget har mottatt en rekke henvendelser fra reindriften om problemer knyttet til etablering og utvidelse av nasjonalparker. Etter Sametingets oppfatning må denne problematikken sees i sammenheng med andre former for inngrep i reindriftens rettigheter. I mange sammenhenger er dette inngrep som ofte er vanskeligere å håndtere fordi de er motivert ut i fra miljø- og bevaringshensyn.

I den sammenheng er det et paradoks at miljømyndighetene i mange sammenhenger utelukker menneskelig aktivitet som en del av naturmiljøet, og ser bort i fra det faktum at den samiske reindriften har vært og er en integrert del av aktiviteten i områdene som skal fredes.

Konsekvensen for reindriften kan i mange tilfeller være like alvorlig som ved fysiske inngrep i området, og vanskeliggjøre en bærekraftig utnyttning av områdene til samiske næringsformål.

Reindriftsmyndighetene må søke å sikre et bredt og dekkende konsekvensutredningsprogram, som ser inngrepene i sammenheng med den sedvanemessige og folkerettslige beskyttede bruken av områdene, samtidig som sammenhengen mellom næring, kultur og samfunn vektlegges. Sametinget vil komme tilbake til denne problematikken i sin fulle bredde i forbindelse med det videre arbeidet med samiske rettigheter.

Reindriften er en svært arealekstensiv næring. Dette gjør i seg selv at man står overfor mange aktører som i ulik grad har innflytelse på de rammebetingelser utøverne har for sin næring. Styringsorganene i reindriften har i den sammenheng viktige roller som rådgivnings- og forvaltningsorganer i samarbeid med kommunale, fylkeskommunale og statlige myndigheter. Reindriftens styringsorganer har et overordnet ansvar, men det er også viktig at kommunale og fylkeskommunale organer ansvarliggjøres i forhold til reindriften og tar hensyn til næringen og forholdet mellom reindrift og andre interesser i sitt planarbeidet.

Det synes å være mange svake punkter i polititjenestene for den samiske befolkning og reindriftnæringen. Det synes heller ikke å finnes en bred forståelse for dette eller engasjement i politiledelsen i Finnmark for å bedre situasjonen. Dette fører til utrygge forhold for den samiske befolkning. Samtidig bidrar ulike episoder som politiet burde håndtere og helst forhindre, til at bildet av samene utad svertes. Kunnskaper i samisk og kunnskaper om samiske forhold, herunder om reindrift, synes å være svært mangelfulle innen politietaten. Det har lenge vært offentlig kjent at språklovens bestemmelser ikke oppfylles. Organisering av polititjenesten og ressursbruken overfor reindriftnæringen synes å være feilaktig. Rekrutteringen og opptaksvilkårene til politiutdanningen synes også å være et stort hinder for samiske søkere. Sametinget henstiller reindriftsstyret om å gripe fatt i problematikken med sikte på en forbedring av forholdene.

Situasjonen i reindriften er ikke entydig negativ. Som reindriftsstyret påpeker er det mange reindriftsutøvere som lever godt av sin næring. Sametinget har som mål å sikre at næringen utvikles slik at så mange som mulig i reindriften opplever at de har et akseptabelt inntektsnivå og opplever reindriften som en trygg og fremtidsrettet næring. Dette er en utfordrende oppgave av mange årsaker, og de senere år har vist hvor sårbar næringen er.

Sign: SS / EKV

Saken avsluttet 28. mai 1998 kl. 10.05.

Sign: SS / EKN

Møteboksekretærer: Synnøve Solbakk og Elli Kirste Nystad

Møteboken består totalt av 72 sider.

Sak 23/98 Reindrifftsavtalen 1998 - 1999

Saken påbegynt 28. mai 1998 kl. 10.05

I. Dokumenter

- St.prp nr. 49 (1997/98) Om reindrifftsavtalen 1998-99, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt og om endringer i statsbudsjettet for 1998.
- Sametingets vedtak i sak 17/97 Reindrifftsavtalen 1997/98.
- Ressursregnskap for reindrifftsneringen, for reindrifftsåret 1. april 1996 - 31. mars 1997
- Totalregnskap for reindrifftsneringen, Regnskap 1996, budsjett 1997

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget legger vekt på å nå målene om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift. Gjennom å støtte aktiv bruk av eksisterende og eventuelt nye virkemidler, vil Sametinget bidra til denne måloppnåelsen.

For det samiske samfunn, utgjør reindriften en av de sentrale materielle bærebjelkene i styrkingen og utviklingen av den samiske kulturen. Det er samtidig en sårbar næring i en tid med stadig økende press på natur- og rettighetsgrunnlaget.

Sametinget legger vekt på at de virkemidler som utvikles må bygge på samisk kultur, sedvane og rettsoppfatning. Både juridiske, økonomiske og forvaltningsmessige tiltak vil ha større effekt og ikke minst aksept i næringen, dersom næringens egenart legges til grunn.

Sametinget er fortsatt av den oppfatning at man må vise varsomhet i bruken av tvangstiltak, som er hjemlet i reindrifftsloven, overfor næringen, men ser nytten av disse som et supplement til de positive virkemidler som er etablert gjennom reindrifftsavtalen.

Fremstillingen som gis i St.prp. nr. 49 er fylldig og tar for seg en del hovedproblemer i reindriften i den kommende avtaleperioden. Etter Sametingets mening er den imidlertid svært fokusert på forholdene i Finnmark, med overbeiting og en vanskelig ressursituasjon. Dette er en problematikk som har dominert reindriffts politikken i 90-åra, og tinget vil understreke alvoret i situasjonen. Det er imidlertid viktig i perioder der man opplever slike problemer i enkelte deler av reindrifftsområdet, å også legge vekt på de øvrige områdene. Sametinget kunne ønsket et noe større fokus på de utfordringer næringen i andre deler av landet står overfor. I den sammenheng kan forhold som rovdyrproblematikken, stadig nye inngrep i reindrifftsarealene, rettighetskonflikter, nasjonalparker og andre forhold, være verdt å drøfte. Disse forholdene er drøftet i bl.a. ressursregnskapet for reindrifftsneringen.

Økonomisk grunnlag, rammen

Sametinget registrerer at rammen for årets reindrifftsavtale er den samme som for 1997-98. Utviklingen i reindriften de siste år viser at næringen økonomisk er inne i en vanskelig periode. Økende kostnader og store tap har bidratt sterkt til dette. Selv om det er i ferd med å etableres bedre erstatningsordninger for rovvilttap, er det nødvendig å fokusere sterkere på taps- og kostnadssiden i reindriften. Sterkere krav til interne reguleringer og tilpasning av reintallet til beitegrunnlaget, viser også at avtalen i større grad må bidra til å sikre en økonomisk bærekraftig reindrift.

Sign: SS / EKN

De ekstraordinære tilskudd som ble avtalt i forbindelse med fjorårets ekstreme værforhold, er fastsatt med inntil 9,0 mill. kroner. Dette er i samsvar med Sametingets vedtak om reindriftsavtalen 1997/98.

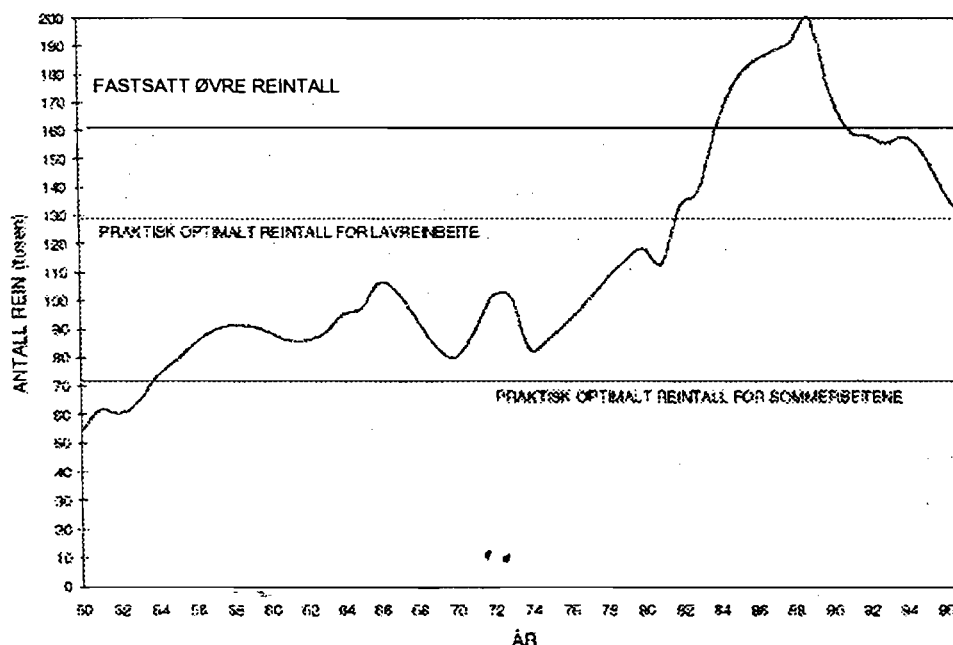
Reindriftnæringen er ikke noen kraftig subsidiert primærnæring, og subsidiering bør ikke være noe mål i seg selv. Samtidig vil kravet til en kulturell bærekraftig næring gjøre at man vil måtte forvente en viss overføring fra det offentlige. Alternativt ville reindriften måtte gå gjennom en enda sterkere strukturrasjonalisering med fokus på kjøttproduksjon og antall enheter. Sametinget er innstilt på å bidra til å utvikle en reindriftnæring med en høy andel sysselsatte, for å bevare et størst mulig menneskelig grunnlag for å vedlikeholde tradisjonell samisk språk-, natur-, kultur- og næringskunnskap.

I årets avtale videreføres hovedlinjene i fjorårets avtale. Det innebærer at kravet om 600 dyr som øvre tak for å motta tilskudd opprettholdes, og kravene til vekt og produksjon videreføres. Etter den omleggingen som ble gjennomført i inneværende avtaleperiode, er det påkrevd at næringen får så stabile rammevilkår som mulig i de kommende år.

Avtalen legger opp til svært detaljert styring gjennom forhandlingene. Særlig gjelder dette ordningen i Troms. Sametinget vil henlede oppmerksomheten mot reindriftslovens § 8 a), og de plankrav som stilles der. Regulering og styring av indre forhold i en driftsenhet og et distrikt, kan best ivaretas gjennom dette arbeidet. Dermed oppnås større legitimitet og ansvar innad i næringen overfor de tiltak som planlegges gjennomført.

Tilpassing av reintallet til ressursgrunlaget

Sametinget har i mange år uttrykt behovet for en økologisk tilpasset reindrift, der beitegrunlaget setter rammen for reintallet på en slik måte at en kan oppnå stabilitet i næringen over tid.



Reintallsutviklingen i Finnmark fra 1950 til 1997 vist sammen med tilrådingen fra «Den norsk-svenske reinbeitekommissjon av 1964» om «praktisk optimalt» reintall for sommerbeitene (gras- og urtebeitene) og høst-, vinter- og vårbeitene (lavbeitene), og fastsatt øvre reintall i Finnmark.

Denne figuren beskriver hovedårsaken til de problemene man ser i reindriften i dag. Den sterke reintallsveksten på slutten av 70-tallet og hele 80-tallet gjør at beitene har vært

Sign: SS / EKN

overbelastet, og en reduksjon er nødvendig. I denne sammenheng er det helt sentralt at de fastsatte grensene for øvre reintall gir et så korrekt signal som mulig til allmennheten og utøverne. Det vil si at man fra forvaltningen fastsetter et øvre reintall som er så nært det biologisk riktige som mulig.

Beitebelastningen varierer fra område til område, og det er etter Sametingets oppfatning viktig at fokus rettes mot de områder der problemene er størst. Den samiske reindriften er sårbar, og det er en tendens til å forenkle fremstillingene av situasjonen i næringen. Dette rammer ikke bare reindriften, men også det samiske samfunn i sin alminnelighet. Når myndighetene nå skjerper kravene til næringen på å tilpasse seg de økologiske forutsetningene, gjennom å innføre ulike reguleringer, er Sametinget opptatt av at det skjer på en ryddig og målrettet måte som tar hensyn til de variasjonene som finnes innad i næringen.

Den store usikkerheten og det stadig økende presset på næringen bekymrer Sametinget. Alle involverte parter bør bidra så langt mulig til å sette klare grenser, slik at næringen kan planlegge fremover, og gjenskape tryggheten i reindriften.

Utviklings- og investeringstiltak

Sametinget registrerer at Reindriftens utviklingsfond (RUF) gis en ordinær bevilgning på 29,2 mill. kroner. Dette er en reduksjon på 0,9 mill. kroner fra i fjor. Sametinget vil bemerke at en stor del av RUF på forhånd er bundet opp gjennom avtaleforhandlingene. Sametinget savner en drøfting av hvordan denne forhåndsdisponeringen påvirker øvrige utviklings- og investeringstiltak og de behov som finnes på dette området i reindriften.

Av RUFs midler avsettes det 5,0 mill. kroner til forskning og veiledning, som disponeres av Reindriftens fagråd. Sametinget vil i likhet med tidligere år understreke at forskningsmidlene primært bør rettes mot veiledning og praktisk prosjektrettet forskning knyttet til bedre driftsformer innen næringen. Grunnforskning på rein og reindrift, bør i sterkere grad overlates til etablerte forsknings- og undervisningsinstitusjoner finansiert gjennom Norges forskningsråds programmer.

Sametinget registrerer også satsningen på ressurskartlegging og -forvaltning. Partene er enige om å avsette 5 mill. kroner over RUF til ulike prosjekter knyttet til dette. Tinget har ingen merknader til en slik prioritering, og forventer tilbakemelding på resultatene av innsatsen på disse områdene.

En økt satsning på næringskombinasjoner hører til blant Sametingets prioriterte næringsstrategier. I den kommende perioden har avtalepartene blitt enige om å opprettholde beløpet på 2,0 mill. kroner under forutsetning av at ordningen skal gjelde hele det samiske reindriften-området. Sametinget er tilfreds med den tilslutning tingets ordning med tilskudd til næringskombinasjoner får fra forhandlingspartene.

Generasjonsoverganger - nyrekruttering

I forbindelse med avtaleforhandlingene ved fjorårets avtale, ble det enighet om å nedsette en arbeidsgruppe som skulle rette søkelyset mot generasjonsoverganger i reindriften. Forhandlingspartene ble enige om å sette ned en arbeidsgruppe, som skulle utrede mulighetene for å lette slike generasjonsoverganger.

Sametinget registrerer med interesse det arbeidet arbeidsgruppen har utført, og vil oppfordre avtalepartene til å fortsette dette viktige arbeidet av to årsaker. For det første er det viktig at reindriften sikres ordninger som gjør det enklere å avvike sin driftsenhet tilpasset de enkeltes behov, samtidig som man opprettholder muligheten til å beholde et visst antall dyr. For det andre er det viktig å stimulere til nyrekruttering og videreføring av driftsenheter for å sikre kontinuiteten og dermed opprettholde en livskraftig næring.

Sign: SS / EKN

I årets avtale er det allerede enighet om å gjennomføre et par av tiltakene arbeidsgruppen ble enige om. Dette er at driftsenhetsinnehavere som mottar alderspensjon ikke skal motta produksjonsstøtte, og at det etableres et register for enheter som er berettiget produksjons-tilskudd.

Sametinget merker seg at det så langt kun er gjennomført tiltak som ikke medfører ytterligere kostnader over avtalen, og vil be forhandlingspartene se på forslagene til å styrke de positive virkemidlene i forbindelse med generasjonsoverganger.

Rovdyrsproblematikken - nye erstatningsregler

Reindriftsnæringen har i lang tid hatt svært ugunstig erstatningsordning for rovdyrsskader i forhold til andre primærnæringer. De nye erstatningsreglene for rovdyr tap har nå vært i virksomhet en stund, og gitt en økning i erstatningsutbetalingene. Dette er etter Sametingets mening på tide, og bør følges opp med en fortsatt debatt om rovdyrforvaltningen i reindriftsområdet.

Den stadige økningen i rovdyrbestanden er i mange områder en trussel for reindriftens eksistens, og erstatningsordninger har begrenset effekt når tapene blir så store som de er i mange områder. Når tapene tilsvarer tilveksten i enkelte distrikter, betyr det at all produksjon går med til å opprettholde rovdyrbestanden. Dette er etter Sametingets oppfatning så alvorlig at strakstiltak er nødvendig.

I arbeidet med nye erstatningsregler har man sammenlignet påstått tap fra næringen selv og beregnet tap etter en sannsynlighetsmodell. Resultatene viser påfallende god sammenheng mellom utøvernes påståtte tap og beregnet tap. Dette er etter Sametingets oppfatning et signal om at næringens opplysninger om tap må tas på alvor, og de økonomiske rammene for erstatningene må dimensjoneres i forhold til dette.

Sametinget vil understreke at det er viktig å opprettholde en livskraftig bestand av store rovvilt, men når bestanden blir så stor som den nå er i mange områder, trues reindriftens eksistens i de samme områdene. Økonomisk utvalg sier blant annet følgende om tapssituasjonen i Nord-Trøndelag:

«Reindriftsnæringen i Nord-Trøndelag har store vansker på bakgrunn av de store rovdyr tapene de siste årene. Økonomisk utvalg vil påpeke at den økonomiske belastningen rovdyr tapene har påført næringen, på lang sikt må finne sin løsning gjennom rovviltforvaltningen. Selv om erstatningsordningene de siste to årene i større grad har fanget opp de reelle tapene, ser en fortsatt at det er et stykke igjen.» (Totalregnskap for reindriftsnæringen, regnskap 1996, budsjett 1997, s. 99).

Sametinget vil understreke viktigheten av at det i de nye reglene er lagt større vekt på skjønn og sannsynliggjøring av tap, enn på ren dokumentasjon. For reindriften vil dette være en klar fordel.

Det alvorlige er at tapene synes å være økende. Dette viser klart behovet for en økende forståelsen for reieneiernes problemer. I den sammenheng er det viktig at reindriftsutøverne trekkes inn i et nærmere samarbeid om forvaltningen av rovvilt. Reindrifta besitter ofte større kunnskap om rovdyrbestanden og utviklingen i denne, enn mange som har ansvaret for forvaltningen av rovdyr. Samarbeid, respekt, reell bestandskontroll og akseptable erstatningsordninger, er nøkkelford for å lykkes med rovdyrforvaltningen. Det er samtidig en forutsetning for å skape tillit mellom de ulike forvaltningsorganene og utøverne.

Tapsforebyggende tiltak

Sametinget vil understreke behovet for at næringen så langt som mulig kan forebygge tap. Det er etter tingets oppfatning viktig at man vurderer virkemidler som kan bidra til dette. Til

Sign: SS / EKN

en viss grad vil reinens kondisjon være med på å forebygge tap, og en balansert ressursutnyttelse vil bidra til dette, men spesielle forhold kan tilsa at man må inn med ekstraordinære tiltak.

I forbindelse med fjorårets katastrofevinter ble det forhandlet fram en engangsbevilgning for å hjelpe de distrikter og enheter som ble spesielt hardt rammet. Sametinget merker seg at det i årets avtale legges opp til at de enkelte distrikt får adgang til å bygge opp egne tapsforebyggende fond til bruk i ekstraordinære tilfeller, dekket over reindriftsavtalen. Dette er et konstruktivt virkemiddel som kan være med på å skape en bedre trygghet i næringen, samtidig som hvert enkelt distrikt ansvarliggjøres.

Velferdsordninger i næringen

Sametinget vil fortsatt etterlyse forslaget om å videreføre avløserordningen over reindriftsavtalen. Fortsatt er mange utøvere i den situasjon at de ved f.eks. sykdom i liten grad har økonomisk mulighet til å leie inn hjelp for å ivareta sine forpliktelser. Dette er et punkt som i neste omgang kan medføre unødig usikkerhet og press på utøverne i reindriften.

Kvinnenes posisjon i reindriftnæringen

Årets avtale bidrar positivt til å synliggjøre kvinnenes stilling i reindriften. Ved å gi et særskilt ekstratilskudd til driftsenheter der begge ektefeller er aktive i næringen, har avtalepartene søkt å stimulere til kvinners deltakelse i den daglige reindriften.

Sametinget vil oppfordre forhandlingspartene til å fortsette arbeidet med å utvikle virkemidler som kan bidra til å styrke kvinners posisjon i næringen, og synliggjøre dette arbeidet i de årlige reindriftsavtalene.

Import av reinkjøtt

Sametinget registrerer at det kan være behov for en viss import av reinkjøtt. I de senere år har det åpnet seg muligheter for import også fra russisk side. Dette gir aktørene nye utfordringer. Ikke bare er det muligheter for å dekke en økende innenlandsk etterspørsel etter reinkjøtt, men også en mulighet for handel mellom samer i Norge og Russland, i tråd med målene for Barentssamarbeidet. Samtidig er den negative siden ved import av reinkjøtt at den påvirker pris i det innenlandske marked, samtidig som risikoen for smitte av nye sykdommer i næringen øker.

Reindriftsavtalens punkt 8, St.prp. nr. 49 1997-98 side 36, slår fast at regjeringen forplikter seg til å bruke det tollbaserte importvernet på en måte som sikrer reindriftnæringen et rimelig vern mot konkurrerende import.

Sametinget ønsker en mer målrettet politikk som ivaretar de ulike, og gjerne kryssende hensyn man har ved import av reinkjøtt.

Det er påkrevd at de ulike aktørene forut for neste års forhandlinger i fellesskap drøfter tiltak og politikk som ivaretar de hensyn som er nødvendig å ta i forbindelse med import.

Omstillingsprogrammet for indre Finnmark

Sametinget har uttrykt vilje til å overta et større ansvar for omstillingsprogrammet for indre Finnmark når dette nå skal omorganiseres. Etter tingets oppfatning er det helt sentralt å lykkes med omstillingsprogrammet, for frykten for at de fleste av omstillerne vil returnere til næringen er reell. Forøvrig vises det til eget vedtak om denne saken.

Sign: SS / EKN

Reindriftens rettigheter - situasjonen etter Aursunddommen

Sametinget har i eget vedtak om Aursunddommen uttrykt sin bekymring over reindriftens manglende rettsvern innenfor det samiske reindriftsområdet. På denne bakgrunn er det positivt at forhandlingspartene under årets forhandlinger har lagt såvidt stor vekt på å finne løsninger som kan sikre de samiske rettighetene både på kort og lang sikt.

I prosessen frem til forhandlingene ble avsluttet har Sametinget merket seg de krav NRL stilte om en avklaring, og den vilje regjeringen har vist til å foreslå løsninger. Når det er sagt vil Sametinget igjen påpeke og understreke alvorret i situasjonen. Etter tingets oppfatning er det helt nødvendig å øke innsatsen for å få en grunnleggende aksept og forståelse for samiske rettigheter til land og vann. Norge kan umulig være kjent ved at man har et system som tilsidesetter grunnleggende internasjonale forpliktelser til vern av urfolks rettigheter.

Strakstiltak kan gjennomføres ved ekspropiasjon og statlig tilbakeføring av tapte landområder. Et mer alvorlig problem er at man vil få en svekket tillit til rettsapparatets evne og vilje til å håndtere samiske rettighetskrav. Det er derfor tvingende nødvendig å forsere arbeidet med å få anerkjent samisk sedvane og rettsoppfatning, og komme fram til en enighet om omfanget av samiske landrettigheter. Uten en slik anerkjennelse frykter Sametinget at vi vil oppleve et økende antall rettssaker, og få et økt press på samisk reindrift spesielt og samiske rettighetshavere generelt.

Sametinget støtter etableringen av en reindriftslovkommisjon, for å foreta en gjennomgang av reindriftsloven med særlig vekt på styringsordninger og indre forhold i næringen. I den sammenheng bør det legges betydelig vekt på å få til et omforent mandat og en sammensetning som tar særlig hensyn til reindriftsutøvernes representasjon i kommisjonen. I tillegg er det viktig å styrke innsatsen for å gjennomføre det igangsatte prosjektet med gjennomgang av samiske sedvaner og rettsoppfatninger, samt forsere arbeidet med videreføringen av samerettsutvalgets arbeid.

Forslag 1, representant Per A. Bæhr, Den frie gruppe:

Sametinget vil ta en nærmere vurdering av kulturdelen i en bærekraftig reindrift. Dagens reindriftslov og reindriftsforhandlinger generelt, har lagt lite vekt på å bevare den tradisjonelle samiske reindriftskulturen.

I 1978, som følge av den nye reindriftsloven, kom begrepet driftsenhet inn i reindriften. Dette førte til strengere reguleringer i næringen, og har dessverre ført til at den tradisjonelle reindriftskulturen er i ferd med å forsvinne. Reindriftsnæringen blir mer og mer sammenlignet med og utviklet i retning av jordbruket. Denne modellutformingen vil til slutt, dersom det får fortsette, utslette hele den tradisjonelle samiske reindriftskulturen. Tildeling av driftsenheter i 1978-79 var tildels tilfeldig, og i ettertid ble det umulig å få tildelt egen driftsenhet. Dette gikk spesielt utover kvinner, ungdom og andre som ikke var klar over konsekvensene av å ikke eie egen driftsenhet.

Sametinget skal velge en reindriftskomite, som bl.a. skal se på forhold i Reindriftsloven knyttet til etablering og utøvelse av reindrift, herunder kvinner, barn, svigerbarns og verderordnings stilling i forhold til driftsenhetsinnehaver, selve begrepet driftsenhet, øvre reintall pr. driftsenhet og regulering av driftsenhetsinnehavere som mottar alderspensjon. Sametinget ber om at denne prosessen med øvre reintall stanses inntil Reindriftskomiteen og Landbruks-departementets Lovkommisjon, har avgitt sin uttalelse.

Forslag 2, representant Leif Elsvatn, AP's sametingsgruppe:

VEDRØRENDE ETABLERING AV EGET REGISTER FOR DRIFTSSEHETER.
REINDRIFTSAVTALEN

Sign: SS / EKN

I årets reindrifftsavtale er det framkommet et eget punkt om etablering av et eget register for driftsenheter som har rett til tilskudd under avsnitt 3.2. «Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag». Driftsenheter som pr. 01.04.98 ikke har oppnådd kravet til minimumsproduksjon (800kg) for noen av de siste 5 åra, slettes fra registeret. Tatt i betraktning de siste års økende rovdyrtap i reinflokkene er etableringen av et slikt register sterkt beklagelig. Utøvere som er blitt hardt rammet av rovdyrtap vil nå bli ytterligere rammet ved at de ikke har rett til å få utbetalt produksjonstilskudd. Mange reindrifftsutøvere, spesielt i det sørsamiske området, står i dag med ryggen mot veggen - økonomisk sett.

Sametinget vil sterkt anmode om at etablering av et eget register blir stilt i bero, inntil kompensasjonsordningene for rovdyrtap har fått tid å virke en stund, slik at næringsutøverne har fått pusterom til å bygge seg opp igjen.

Forslag 3, representant Nils Henrik Måsø, SP's sametingsgruppe:

Følgende tillegg innarbeides i uttalelsen:

s. 5 under kap. «Kvinnenes posisjon i reindriffts-næringen»:

Sametinget er imidlertid ennå ikke helt fornøyd med de støtteordninger som kvinner i reindriffts-næringen har og at de ikke har selvstendig næringsgrunnlag. Sametinget legger vekt på at kvinner får samme muligheter som mannfolk til fullverdig årsinntekt.

s. 5 under kap. «Import av reinkjøtt»:

Et godt tollbasert importvern er særdeles viktig for reindrifften i Norge. Importbestemmelsene må til enhver tid knyttes til reindrifftsavtalens forutsetninger for å ikke svekke det inntektsgrunnlaget norsk reindriffts-næring skal ha i henhold til denne avtalen.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

– Forslag 2 og 3 ble oversendt Sametingsrådet

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble forkastet med 32 stemmer.
2. Sametingsrådet innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ing-Lill Pavall, saksordfører	
2.	Nils Henrik Måsø	
3.	Leif Elsvatn	
4.	Per A. Bæhr	Jarle Jonassen Nils Henrik Måsø
5.	Willy Olsen	Per A. Bæhr
6.	Jørn Are Gaski	

Sign: SS, EKN

7.	Jarle Jonassen
8.	Berit Alette Utsi Eira
9.	Isak Mathis O. Hætta
10.	Steinar Pedersen
11.	John Henrik Eira
12.	Nils Henrik Måsø
13.	Per A. Bæhr
14.	Ing-Lill Pavall, saksordfører
	Leif Elsvatn (til forr.orden)
	Jarle Jonassen (til forr.orden)
	Inger Masternes (til forr.orden)

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget legger vekt på å nå målene om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift. Gjennom å støtte aktiv bruk av eksisterende og eventuelt nye virkemidler, vil Sametinget bidra til denne måloppnåelsen.

For det samiske samfunn, utgjør reindriften en av de sentrale materielle bærebjelkene i styrkingen og utviklingen av den samiske kulturen. Det er samtidig en sårbar næring i en tid med stadig økende press på natur- og rettighetsgrunnlaget.

Sametinget legger vekt på at de virkemidler som utvikles må bygge på samisk kultur, sedvane og rettsoppfaining. Både juridiske, økonomiske og forvaltningsmessige tiltak vil ha større effekt og ikke minst aksept i næringen, dersom næringens egenart legges til grunn.

Sametinget er fortsatt av den oppfatning at man må vise varsomhet i bruken av tvangstiltak, som er hjemlet i reindriftsloven, overfor næringen, men ser nytten av disse som et supplement til de positive virkemidler som er etablert gjennom reindriftsavtalen.

Fremstillingen som gis i St.prp. nr. 49 er fylldig og tar for seg en del hovedproblemer i reindriften i den kommende avtaleperioden. Etter Sametingets mening er den imidlertid svært fokusert på forholdene i Finnmark, med overbeiting og en vanskelig ressursituasjon. Dette er en problematikk som har dominert reindriftpolitikken i 90-åra, og tinget vil understreke alvorret i situasjonen. Det er imidlertid viktig i perioder der man opplever slike problemer i enkelte deler av reindriftsområdet, å også legge vekt på de øvrige områdene. Sametinget kunne ønsket et noe større fokus på de utfordringer næringen i andre deler av landet står overfor. I den sammenheng kan forhold som rovdyrproblematikken, stadig nye inngrep i reindriftsarealene, rettighetskonflikter, nasjonalparker og andre forhold, være verdt å drøfte. Disse forholdene er drøftet i bl.a. ressursregnskapet for reindriftnæringen.

Økonomisk grunnlag, rammen

Sametinget registrerer at rammen for årets reindriftsavtale er den samme som for 1997-98. Utviklingen i reindriften de siste år viser at næringen økonomisk er inne i en vanskelig periode. Økende kostnader og store tap har bidratt sterkt til dette. Selv om det er i ferd med å etableres bedre erstatningsordninger for rovviltpap, er det nødvendig å fokusere sterkere på taps- og kostnadssiden i reindriften. Sterkere krav til interne reguleringer og tilpasning av reintallet til beitegrunnlaget, viser også at avtalen i større grad må bidra til å sikre en økonomisk bærekraftig reindrift.

De ekstraordinære tilskudd som ble avtalt i forbindelse med fjorårets ekstreme værforhold, er fastsatt med inntil 9,0 mill. kroner. Dette er i samsvar med Sametingets vedtak om reindriftsavtalen 1997/98.

Sign: SS / EKN

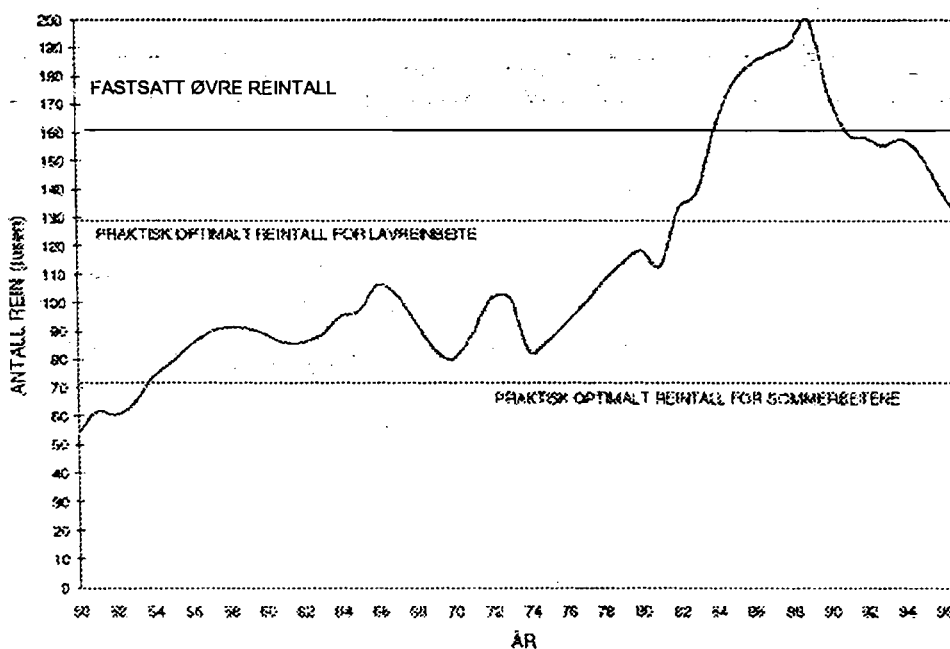
Reindriftsnæringen er ikke noen kraftig subsidiert primærnæring, og subsidiering bør ikke være noe mål i seg selv. Samtidig vil kravet til en kulturell bærekraftig næring gjøre at man vil måtte forvente en viss overføring fra det offentlige. Alternativt ville reindriften måtte gå gjennom en enda sterkere strukturrasjonalisering med fokus på kjøttproduksjon og antall enheter. Sametinget er innstilt på å bidra til å utvikle en reindriftsnæring med en høy andel sysselsatte, for å bevare et størst mulig menneskelig grunnlag for å vedlikeholde tradisjonell samisk språk-, natur-, kultur- og næringskunnskap.

I årets avtale videreføres hovedlinjene i fjorårets avtale. Det innebærer at kravet om 600 dyr som øvre tak for å motta tilskudd opprettholdes, og kravene til vekt og produksjon videreføres. Etter den omleggingen som ble gjennomført i inneværende avtaleperiode, er det påkrevd at næringen får så stabile rammevilkår som mulig i de kommende år.

Avtalen legger opp til svært detaljert styring gjennom forhandlingene. Særlig gjelder dette ordningen i Troms. Sametinget vil henlede oppmerksomheten mot reindriftslovens § 8 a), og de plankrav som stilles der. Regulering og styring av indre forhold i en driftsenhet og et distrikt, kan best ivaretas gjennom dette arbeidet. Dermed oppnås større legitimitet og ansvar innad i næringen overfor de tiltak som planlegges gjennomført.

Tilpassing av reintallet til ressursgrunnlaget

Sametinget har i mange år uttrykt behovet for en økologisk tilpasset reindrift, der beitegrunnlaget setter rammen for reintallet på en slik måte at en kan oppnå stabilitet i næringen over tid.



Reintallsutviklingen i Finnmark fra 1950 til 1997 vist sammen med tilrådingen fra «Den norsk-svenske reinbeitekommissjon av 1964» om «praktisk optimalt» reintall for sommerbeitene (gras- og urtebeitene) og høst-, vinter- og vårbeitene (lavbeitene), og fastsatt øvre reintall i Finnmark.

Denne figuren beskriver hovedårsaken til de problemene man ser i reindriften i dag. Den sterke reintallsveksten på slutten av 70-tallet og hele 80-tallet gjør at beitene har vært overbelastet, og en reduksjon er nødvendig. I denne sammenheng er det helt sentralt at de fastsatte grensene for øvre reintall gir et så korrekt signal som mulig til allmennheten og

Sign: SS / EKN

utøverne. Det vil si at man fra forvaltningen fastsetter et øvre reintall som er så nært det biologisk riktige som mulig.

Beitebelastningen varierer fra område til område, og det er etter Sametingets oppfatning viktig at fokus rettes mot de områder der problemene er størst. Den samiske reindriften er sårbar, og det er en tendens til å forenkle fremstillingene av situasjonen i næringen. Dette rammer ikke bare reindriften, men også det samiske samfunn i sin alminnelighet. Når myndighetene nå skjerper kravene til næringen på å tilpasse seg de økologiske forutsetningene, gjennom å innføre ulike reguleringer, er Sametinget opptatt av at det skjer på en ryddig og målrettet måte som tar hensyn til de variasjonene som finnes innad i næringen.

Den store usikkerheten og det stadig økende presset på næringen bekymrer Sametinget. Alle involverte parter bør bidra så langt mulig til å sette klare grenser, slik at næringen kan planlegge fremover, og gjenske tryggheten i reindriften.

Utviklings- og investeringstiltak

Sametinget registrerer at Reindriftens utviklingsfond (RUF) gis en ordinær bevilgning på 29,2 mill. kroner. Dette er en reduksjon på 0,9 mill. kroner fra i fjor. Sametinget vil bemerke at en stor del av RUF på forhånd er bundet opp gjennom avtaleforhandlingene. Sametinget savner en drøfting av hvordan denne forhåndsdisponeringen påvirker øvrige utviklings- og investeringstiltak og de behov som finnes på dette området i reindriften.

Av RUFs midler avsettes det 5,0 mill. kroner til forskning og veiledning, som disponeres av Reindriftens fagråd. Sametinget vil i likhet med tidligere år understreke at forskningsmidlene primært bør rettes mot veiledning og praktisk prosjektrettet forskning knyttet til bedre driftsformer innen næringen. Grunnforskning på rein og reindrift, bør i sterkere grad overlates til etablerte forsknings- og undervisningsinstitusjoner finansiert gjennom Norges forskningsråds programmer.

Sametinget registrerer også satsningen på ressurskartlegging og -forvaltning. Partene er enige om å avsette 5 mill. kroner over RUF til ulike prosjekter knyttet til dette. Tinget har ingen merknader til en slik prioritering, og forventer tilbakemelding på resultatene av innsatsen på disse områdene.

En økt satsning på næringskombinasjoner hører til blant Sametingets prioriterte næringsstrategier. I den kommende perioden har avtalepartene blitt enige om å opprettholde beløpet på 2,0 mill. kroner under forutsetning av at ordningen skal gjelde hele det samiske reindriftenområdet. Sametinget er tilfreds med den tilslutning tingets ordning med tilskudd til næringskombinasjoner får fra forhandlingspartene.

Generasjonsoverganger - nyrekruttering

I forbindelse med avtaleforhandlingene ved fjorårets avtale, ble det enighet om å nedsette en arbeidsgruppe som skulle rette søkelyset mot generasjonsoverganger i reindriften. Forhandlingspartene ble enige om å sette ned en arbeidsgruppe, som skulle utrede mulighetene for å lette slike generasjonsoverganger.

Sametinget registrerer med interesse det arbeidet arbeidsgruppen har utført, og vil oppfordre avtalepartene til å fortsette dette viktige arbeidet av to årsaker. For det første er det viktig at reindriften sikres ordninger som gjør det enklere å avvikle sin driftsenhet tilpasset de enkeltes behov, samtidig som man opprettholder muligheten til å beholde et visst antall dyr. For det andre er det viktig å stimulere til nyrekruttering og videreføring av driftsenheter for å sikre kontinuiteten og dermed opprettholde en livskraftig næring.

I årets avtale er det allerede enighet om å gjennomføre et par av tiltakene arbeidsgruppen ble enige om. Dette er at driftsenhetsinnehavere som mottar alderspensjon ikke skal motta

Sign: SS / EKN

produksjonsstøtte, og at det etableres et register for enheter som er berettiget produksjons-tilskudd.

Sametinget merker seg at det så langt kun er gjennomført tiltak som ikke medfører ytterligere kostnader over avtalen, og vil be forhandlingspartene se på forslagene til å styrke de positive virkemidlene i forbindelse med generasjonsoverganger.

Rovdyrsproblematikken - nye erstatningsregler

Reindriftsnæringen har i lang tid hatt svært ugunstig erstatningsordning for rovdyrsskader i forhold til andre primærnæringer. De nye erstatningsreglene for rovdyrtap har nå vært i virksomhet en stund, og gitt en økning i erstatningsutbetalingene. Dette er etter Sametingets mening på tide, og bør følges opp med en fortsatt debatt om rovdyrforvaltningen i reindriftsområdet.

Den stadige økningen i rovdyrbestanden er i mange områder en trussel for reindriftens eksistens, og erstatningsordninger har begrenset effekt når tapene blir så store som de er i mange områder. Når tapene tilsvarer tilveksten i enkelte distrikter, betyr det at all produksjon går med til å opprettholde rovdyrbestanden. Dette er etter Sametingets oppfatning så alvorlig at strakstiltak er nødvendig.

I arbeidet med nye erstatningsregler har man sammenlignet påstått tap fra næringen selv og beregnet tap etter en sannsynlighetsmodell. Resultatene viser påfallende god sammenheng mellom utøvernes påståtte tap og beregnet tap. Dette er etter Sametingets oppfatning et signal om at næringens opplysninger om tap må tas på alvor, og de økonomiske rammene for erstatningene må dimensjoneres i forhold til dette.

Sametinget vil understreke at det er viktig å opprettholde en livskraftig bestand av store rovvilt, men når bestanden blir så stor som den nå er i mange områder, trues reindriftens eksistens i de samme områdene. Økonomisk utvalg sier blant annet følgende om tapssituasjonen i Nord-Trøndelag:

«Reindriftsnæringen i Nord-Trøndelag har store vansker på bakgrunn av de store rovdyrtapene de siste årene. Økonomisk utvalg vil påpeke at den økonomiske belastningen rovdyrtapene har påført næringen, på lang sikt må finne sin løsning gjennom rovviltforvaltningen. Selv om erstatningsordningene de siste to årene i større grad har fanget opp de reelle tapene, ser en fortsatt at det er et stykke igjen.» (Totalregnskap for reindriftsnæringen, regnskap 1996, budsjett 1997, s. 99).

Sametinget vil understreke viktigheten av at det i de nye reglene er lagt større vekt på skjønn og sannsynliggjøring av tap, enn på ren dokumentasjon. For reindriften vil dette være en klar fordel.

Det alvorlige er at tapene synes å være økende. Dette viser klart behovet for en økende forståelsen for reieneiernes problemer. I den sammenheng er det viktig at reindriftsutøverne trekkes inn i et nærmere samarbeid om forvaltningen av rovvilt. Reindrifta besitter ofte større kunnskap om rovdyrbestanden og utviklingen i denne, enn mange som har ansvaret for forvaltningen av rovdyr. Samarbeid, respekt, reell bestandskontroll og akseptable erstatningsordninger, er nøkkelord for å lykkes med rovdyrforvaltningen. Det er samtidig en forutsetning for å skape tillit mellom de ulike forvaltningsorganene og utøverne.

Tapsforebyggende tiltak

Sametinget vil understreke behovet for at næringen så langt som mulig kan forebygge tap. Det er etter tingets oppfatning viktig at man vurderer virkemidler som kan bidra til dette. Til en viss grad vil reinens kondisjon være med på å forebygge tap, og en balansert ressurs-

Sign: SS / EKN

utnyttelse vil bidra til dette, men spesielle forhold kan tilsi at man må inn med ekstraordinære tiltak.

I forbindelse med fjorårets katastrofevinter ble det forhandlet fram en engangsbevilgning for å hjelpe de distrikter og enheter som ble spesielt hardt rammet. Sametinget merker seg at det i årets avtale legges opp til at de enkelte distrikt får adgang til å bygge opp egne tapsforebyggende fond til bruk i ekstraordinære tilfeller, dekket over reindrifftsavtalen. Dette er et konstruktivt virkemiddel som kan være med på å skape en bedre trygghet i næringen, samtidig som hvert enkelt distrikt ansvarliggjøres.

Velferdsordninger i næringen

Sametinget vil fortsatt etterlyse forslaget om å videreføre avløserordningen over reindrifftsavtalen. Forsatt er mange utøvere i den situasjon at de ved f.eks. sykdom i liten grad har økonomisk mulighet til å leie inn hjelp for å ivareta sine forpliktelser. Dette er et punkt som i neste omgang kan medføre unødig usikkerhet og press på utøverne i reindrifften.

Kvinnenes posisjon i reindriffts-næringen

Årets avtale bidrar positivt til å synliggjøre kvinnenes stilling i reindrifften. Ved å gi et særskilt ekstratilskudd til driftsenheter der begge ektefeller er aktive i næringen, har avtalepartene søkt å stimulere til kvinners deltakelse i den daglige reindrifften.

Sametinget vil oppfordre forhandlingspartene til å fortsette arbeidet med å utvikle virkemidler som kan bidra til å styrke kvinners posisjon i næringen, og synliggjøre dette arbeidet i de årlige reindrifftsavtalene.

Import av reinkjøtt

Sametinget registrerer at det kan være behov for en viss import av reinkjøtt. I de senere år har det åpnet seg muligheter for import også fra russisk side. Dette gir aktørene nye utfordringer. Ikke bare er det muligheter for å dekke en økende innenlandsk etterspørsel etter reinkjøtt, men også en mulighet for handel mellom samer i Norge og Russland, i tråd med målene for Barentssamarbeidet. Samtidig er den negative siden ved import av reinkjøtt at den påvirker pris i det innenlandske marked, samtidig som risikoen for smitte av nye sykdommer i næringen øker.

Reindrifftsavtalens punkt 8, St.prp. nr. 49 1997-98 side 36, slår fast at regjeringen forplikter seg til å bruke det tollbaserte importvernet på en måte som sikrer reindriffts-næringen et rimelig vern mot konkurrerende import.

Sametinget ønsker en mer målrettet politikk som ivaretar de ulike, og gjerne kryssende hensyn man har ved import av reinkjøtt.

Det er påkrevd at de ulike aktørene forut for neste års forhandlinger i fellesskap drøfter tiltak og politikk som ivaretar de hensyn som er nødvendig å ta i forbindelse med import.

Omstillingsprogrammet for indre Finnmark

Sametinget har uttrykt vilje til å overta et større ansvar for omstillingsprogrammet for indre Finnmark når dette nå skal omorganiseres. Etter tingets oppfatning er det helt sentralt å lykkes med omstillingsprogrammet, for frykten for at de fleste av omstillerne vil returnere til næringen er reell. Forøvrig vises det til eget vedtak om denne saken.

Reindrifftsens rettigheter - situasjonen etter Aursunddommen

Sametinget har i eget vedtak om Aursunddommen uttrykt sin bekymring over reindrifftsens manglende rettsvern innenfor det samiske reindrifftsområdet. På denne bakgrunn er det

Sign: SS / EKN

positivt at forhandlingspartene under årets forhandlinger har lagt såvidt stor vekt på å finne løsninger som kan sikre de samiske rettighetene både på kort og lang sikt.

I prosessen frem til forhandlingene ble avsluttet har Sametinget merket seg de krav NRL stilte om en avklaring, og den vilje regjeringen har vist til å foreslå løsninger. Når det er sagt vil Sametinget igjen påpeke og understreke alvorret i situasjonen. Etter tingets oppfatning er det helt nødvendig å øke innsatsen for å få en grunnleggende aksept og forståelse for samiske rettigheter til land og vann. Norge kan umulig være kjent ved at man har et system som tilsidesetter grunnleggende internasjonale forpliktelser til vern av urfolks rettigheter.

Strakstiltak kan gjennomføres ved ekspropiasjon og statlig tilbakeføring av tapte land-områder. Et mer alvorlig problem er at man vil få en svekket tillit til rettsapparatets evne og vilje til å håndtere samiske rettighetskrav. Det er derfor tvingende nødvendig å forsere arbeidet med å få anerkjent samisk sedvane og rettsoppfatning, og komme fram til en enighet om omfanget av samiske landrettigheter. Uten en slik anerkjennelse frykter Sametinget at vi vil oppleve et økende antall rettssaker, og få et økt press på samisk reindrift spesielt og samiske rettighetshavere generelt.

Sametinget støtter etableringen av en reindriftslovkommissjon, for å foreta en gjennomgang av reindriftsloven med særlig vekt på styringsordninger og indre forhold i næringen. I den sammenheng bør det legges betydelig vekt på å få til et omforent mandat og en sammen-setning som tar særlig hensyn til reindriftsutøvernes representasjon i kommisjonen. I tillegg er det viktig å styrke innsatsen for å gjennomføre det igangsatte prosjektet med gjennomgang av samiske sedvaner og rettsoppfatninger, samt forsere arbeidet med videreføringen av samerettsutvalgets arbeid.

Saken avsluttet 28. mai 1998 kl 16.10.

Sign: SS / EKN

Sak 24/98 Omstillingsprogrammet for Indre-Finnmark - Videreføring

Saken påbegynt 28. mai 1998 kl. 16.10.

I. Dokumenter

- Vurdering omkring en videreføring av omstillingsarbeidet i Indre-Finnmark, Internt notat for Sametinget, Magne Svineng 15.04.98

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget registrerer at Regjeringen ønsker en videreføring av arbeidet med omstilling i indre Finnmark, og at dette bør skje innenfor det eksisterende virkemiddelapparatet. Tinget registrerer videre at Kommunalministeren ønsker at Sametinget tar et større ansvar for dette arbeidet. Sametinget er beredt til å ta ansvaret for videreføringen av omstillingsarbeidet, såfremt rammebetingelsene står i forhold til de oppgaver som må løses.

Når omstillingsarbeidet nå går inn i en kritisk fase der næringsutvikling og trygghet for omstillerne står sentralt, er det etter Sametingets oppfatning avgjørende at aktørene som står nærmest utøverne tar et større ansvar. Slik tinget ser det er det kommunene og det etablerte virkemiddelapparatet innenfor sametingssystemet som best kan ivareta omstillernes interesser i denne fasen.

Sametinget er et landsomfattende organ som har ansvar for samfunnsutviklingen i de ulike samiske regionene som tilsammen danner det samiske mangfoldet. Omstillingsprogrammet omfatter en viktig del av dette området både med hensyn til geografisk omfang og folk. I den sammenheng er det viktig å understreke at de kommuner som er med i omstillingsprogrammet utgjør det faktiske hovednedslagsfeltet for de virkemiddelordninger Sametinget forvalter i dag. Samtidig er det for det samiske samfunn helt avgjørende at man lykkes med omstilling og næringsutvikling, og sikrer en bærekraftig reindriftsnæring. Det er derfor både naturlig og nødvendig at Sametinget tar hovedansvaret for omstillingsarbeidet nå når det etablerte virkemiddelapparatet skal sterkere inn, og avløse det tidsavgrensede programarbeidet.

Det er viktig at de involverte aktører søker å finne en ansvars- og rollefordeling for det videre arbeidet. Hovedmålet er at omstillerne og lokalsamfunnene i indre Finnmark gjøres i stand til å utvikle virksomheter som kan sikre sysselsetting og inntektsgrunnlag som alternativ til reindriften.

Ett av hovedproblemene i de to nærmeste årene er at vi står overfor en fortsatt reduksjon i reintallet i Finnmark. Sterke virkemidler brukes og vil bli brukt for å bringe reintallet i balanse med beiteressursene. Sametinget er et organ som både har et forvaltningsmessig og politisk ansvar for reindriftspolitikken gjennom at tinget oppnevner det største mulige mindretall i reindriftens styrende organer, og behandler de årlige reindriftsavtaler. Det er i den sammenheng viktig at arbeidet med omstillingsprogrammet sees i sterkere sammenheng med reindriftspolitikken. Slik situasjonen er, vil reindriften neppe tåle en reintallsøkning som resultat av at omstillerne gjenopptar sine driftsenheter ved utgangen av omstillingslønsperioden.

Sign: SS / EKN

Sametingets oppfatning er at det videre arbeidet må gjøres i respekt for den kulturelle, språklige og næringsmessige kunnskap omstillerne besitter, og som det samiske samfunn må søke å gjøre seg nytte av på en best mulig måte.

Finnmark Fylkeskommune har tatt et regionalpolitisk ansvar for omstillingsprogrammet frem til i dag, og Sametinget ser behov for et nært samarbeid med fylkeskommunen i perioden fremover. Sametinget vil søke å bygge de allianser og samarbeidsformer som er mest hensiktsmessig og effektive, og ønsker et nært samarbeid med alle offentlige organ som så langt har vist vilje til å løse de oppgaver omstillingsprogrammet har stått overfor.

Sametinget vil be styret for omstillingsprogrammet gi en grundig redegjørelse og argumentasjon for hvilke deler av programmet som bør videreføres og i hvilken form de ulike elementene bør fortsette. En slik redegjørelse må også inneholde en klar anbefaling av ressursbehovet.

Forslag 1, representant Willy Olsen, AP's sametingsgruppe:

1. Sametinget mener at det må komme en form for oppfølging av omstillingsprogrammet.
2. Sametinget ønsker å være aktiv i den videre prosessen som skal følge etter omstillingsprosessen.
3. Det må imidlertid vurderes svært nøye om det er riktig at Sametinget går inn som spesifikk regionalpolitisk aktør generelt, og i forhold til omstillingsprogrammet spesielt.
4. Sametingets videre engasjement skjer best gjennom den type samarbeidsformer som er utviklet gjennom omstillingsprogrammet, og at tingets premissgivende rolle styrkes.
5. Sametinget vil videre peke på følgende særlig aktuelle innsatsområder i en oppfølgingsfase av omstillingsarbeidet:

Generelt

Sametinget påpeker at Omstillingsprogrammet for Indre Finnmark gjelder omstilling i det samiske kjerneområdet. Staten har vært tungt inne med omstillinger i andre samfunn med ensidig næringsstruktur. Det menes derfor at det er helt påkrevet at «Omstillingsprogrammet» videreføres i en eller annen form fram til år 2001, vi vet at fram til da er det omstillere som er med i dagens ordning og får sin lønn ut år 2000.

Sametinget vil påpeke viktigheten av å videreføre ordningen med INKO-tjenesten, som erfaringsmessig har vist seg å fungere godt i henhold til intensjonene. I denne sammenheng må staten fortsatt bidra med økonomi til bemanning som må bestå av samisktalende personer. Dette for å få en best mulig dialog mellom omstillerne i reindrifta og de som starter opp med andre former for næringsaktivitet i omstillingskommunene.

Sametinget vil spesielt vie oppmerksomheten mot den gruppe omstillere som i dag synes å falle utenfor noen form for tilbud og ordninger, «de passive omstillerne». Det må derfor arbeides særlig aktivt framover for å finne en løsning for disse. Det er på ingen måte akseptabelt at noen blir «tvunget» til å bli sosialhjelpsmottakere. Som kjent har det vært jobbet med en førtidspensjonsordning som dessverre til nå ikke har lyktes, arbeidet må derfor intensiveres for å få til en akseptabel førtidspensjonering.

Fylkeskommunen er uomtvistet den regionalpolitiske aktør som sammen med blant andre departementene og kommunene må fortsette med pådriverarbeidet for løsninger i omstillingskommunene. Sametinget må gjennom samarbeidsformer spille en sentral rolle som medspiller i dette viktige arbeidet. I denne sammenheng er det viktig å slå fast at Sametinget har et overordnet nasjonalt ansvar og for å se sammenhenger utover kommune- og fylkesgrensene. Sametinget må konsentrere sitt arbeid om blant annet alternative næringsutviklinger ved å bruke Samisk næringsråd aktivt.

Levekår

Sign: SS / EKN

Arbeidsmarkedsetaten har vært og må fortsatt være en sentral aktør i omstillingsarbeidet, med sterkere forankring i den enkelte kommune. Et moment i denne sammenheng kan være å skape et faglig nettverk mellom kommunene. De passive omstillerne (de over 50 år) er her en gruppe som må vies spesiell oppmerksomhet med tett oppfølging og en aktuell næringsrettet opplæring.

Utdanning og kompetanseheving

SUFUR har vært og må fortsatt være en sentral aktør på utdannings- og kompetansehevings-siden. Utover dette må det i tillegg arbeides aktivt for at det i alle omstillingskommunene sikres et oppegående VO-forum. Disse forumene må etter Sametingets vurdering gis en arbeidsperiode utover 2001.

Næringsutvikling

I omstillingskommunene må det opprettes og videreutvikles et interkommunalt samarbeid ved for eksempel å opprette et interkommunalt nærings- og utviklingselskap. I denne sammenheng må fylkeskommunens utbyggingsetat være det koordinerende ledd og ha sekretariatsansvaret. (OFFA-gruppa må fortsette sitt arbeid). Utover de politiske utnevnte personene ser Sametinget et sterkere samarbeid mellom næringsavdelingene i omstillingskommunene, og der OFFA bidrar og initierer i ulike prosjekter, som svært viktig.

Sekretariatet for omstillingsprogrammet

Sekretariatet for omstillingsprogrammet eller den arvtaker må fortsatt ligge i fylkeskommunen. Det er her opparbeidet stor kompetanse som uten tvil må ivaretas og videreføres inn i et eventuelt nytt omstillingsprogram.

Forslag 2, representant Per A. Bæhr, Den frie gruppa:

I forbindelse med videreføring av omstillingsprogrammet for Indre-Finnmark, må Sametinget vurdere konsekvensene dersom flesteparten av dagens omstillere vender tilbake til reindriften. Videre må Sametinget utrede omstillernes rettigheter hva angår f.eks bruk av eksisterende gjeterhytter, fiske, fangst og bærplukking. Det bør utarbeides løsninger som gir omstillerne anledning til å benytte tradisjonelle områder til høsting av utmarksressurser som utmarks-næring.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

– Forslag 2 ble oversendt Sametingsrådet

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble satt opp mot Sametingsrådets innstilling. Forslag 1 falt med 12 stemmer. Sametingsrådets innstilling ble vedtatt med 26 stemmer.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ragnhild L. Nystad, saksordfører	
2.	Per A. Bæhr	
3.	Willy Olsen	

Sign: SS / EKN

4.	Nils Henrik Måsø	
5.	Magnhild Mathisen	
6.	Johan Mikkel Sara	Isak Mathis O. Hætta Johan Mikkel Sara
7.	John Henrik Eira	
8.	Geir Liland	
9.	Geir Tommy Pedersen	
10.	Jarle Jonassen	
11.	Steinar Pedersen	Geir Tommy Pedersen Steinar Pedersen
12.	Willy Olsen	Geir Tommy Pedersen
13.	Nils Henrik Måsø	Willy Olsen
14.	Eva Josefsen	
15.	Magnhild Mathisen	
16.	Asbjørg Skåden	
17.	Berit Alette Utsi Eira	
18.	Berit Ranveig Nilssen	
19.	Steinar Pedersen	
20.	Ragnhild L. Nystad, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget registrerer at Regjeringen ønsker en videreføring av arbeidet med omstilling i indre Finnmark, og at dette bør skje innenfor det eksisterende virkemiddelapparatet. Tinget registrerer videre at Kommunalministeren ønsker at Sametinget tar et større ansvar for dette arbeidet. Sametinget er beredt til å ta ansvaret for videreføringen av omstillingsarbeidet, såfremt rammebetingelsene står i forhold til de oppgaver som må løses.

Når omstillingsarbeidet nå går inn i en kritisk fase der næringsutvikling og trygghet for omstillerne står sentralt, er det etter Sametingets oppfatning avgjørende at aktørene som står nærmest utøverne tar et større ansvar. Slik tinget ser det er det kommunene og det etablerte virkemiddelapparatet innenfor sametingssystemet som best kan ivareta omstillernes interesser i denne fasen.

Sametinget er et landsomfattende organ som har ansvar for samfunnsutviklingen i de ulike samiske regionene som tilsammen danner det samiske mangfoldet. Omstillingsprogrammet omfatter en viktig del av dette området både med hensyn til geografisk omfang og folk. I den sammenheng er det viktig å understreke at de kommuner som er med i omstillingsprogrammet utgjør det faktiske hovednedslagsfeltet for de virkemiddelordninger Sametinget forvalter i dag. Samtidig er det for det samiske samfunn helt avgjørende at man lykkes med omstilling og næringsutvikling, og sikrer en bærekraftig reindriftsnæring. Det er derfor både naturlig og nødvendig at Sametinget tar hovedansvaret for omstillingsarbeidet nå når det etablerte virkemiddelapparatet skal sterkere inn, og avløse det tidsavgrensede programarbeidet.

Det er viktig at de involverte aktører søker å finne en ansvars- og rollefordeling for det videre arbeidet. Hovedmålet er at omstillerne og lokalsamfunnene i indre Finnmark gjøres i stand til å utvikle virksomheter som kan sikre sysselsetting og inntektsgrunnlag som alternativ til reindriften.

Ett av hovedproblemene i de to nærmeste årene er at vi står overfor en fortsatt reduksjon i reintallet i Finnmark. Sterke virkemidler brukes og vil bli brukt for å bringe reintallet i balanse med beiteressursene. Sametinget er et organ som både har et forvaltningsmessig og

Sign: SS / EKN

politisk ansvar for reindriftspolitikken gjennom at tinget oppnevner det største mulige mindretall i reindriftens styrende organer, og behandler de årlige reindriftsavtaler. Det er i den sammenheng viktig at arbeidet med omstillingsprogrammet sees i sterkere sammenheng med reindriftspolitikken. Slik situasjonen er, vil reindriften neppe tåle en reintallsøkning som resultat av at omstillerne gjenopptar sine driftsenheter ved utgangen av omstillingslønnsperioden.

Sametingets oppfatning er at det videre arbeidet må gjøres i respekt for den kulturelle, språklige og næringsmessige kunnskap omstillerne besitter, og som det samiske samfunn må søke å gjøre seg nytte av på en best mulig måte.

Finnmark Fylkeskommune har tatt et regionalpolitisk ansvar for omstillingsprogrammet frem til i dag, og Sametinget ser behov for et nært samarbeid med fylkeskommunen i perioden fremover. Sametinget vil søke å bygge de allianser og samarbeidsformer som er mest hensiktsmessig og effektive, og ønsker et nært samarbeid med alle offentlige organ som så langt har vist vilje til å løse de oppgaver omstillingsprogrammet har stått overfor.

Sametinget vil be styret for omstillingsprogrammet gi en grundig redegjørelse og argumentasjon for hvilke deler av programmet som bør videreføres og i hvilken form de ulike elementene bør fortsette. En slik redegjørelse må også inneholde en klar anbefaling av ressursbehovet.

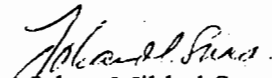
Saken avsluttet 28. mai 1998 kl. 18.30.

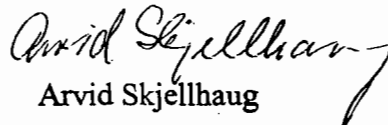
Sign: / EKN

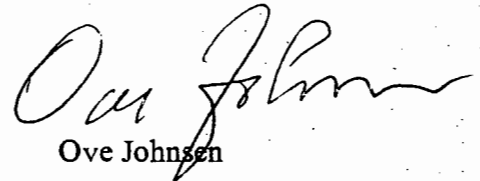
Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Kirkenes 29. mai 1998

Møtelederskapet


Johan Mikkel Sara


Arvid Skjellhaug


Ove Johnsen

Sign: SS / EKN

Møteboksekretærer: Synnøve Solbakk og Elli Kirste Nystad